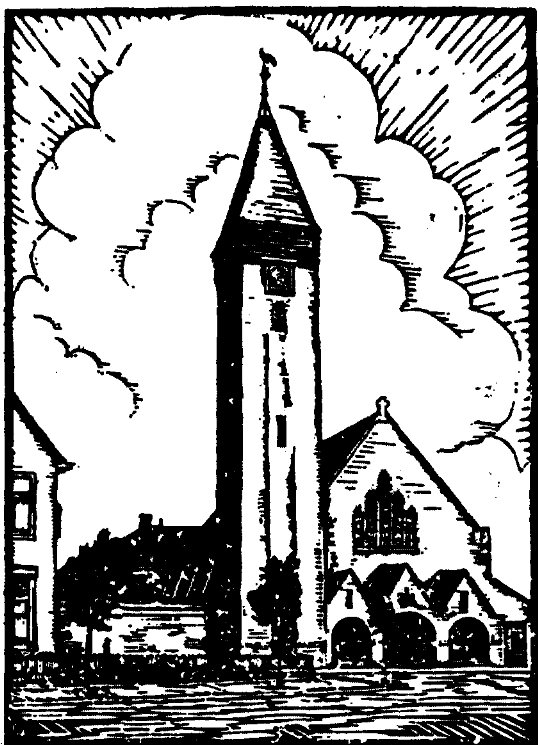
HONDERDJARIG BESTAAN PAROCHIE SINT AGATHA

TE ZANDVOORT

1851 SEPTEMBER 1951

GEDENKBOEKJE

UITGEGEVEN BIJ GELEGENHEID VAN HET

HONDERDJARIG BESTAAN

VAN DE

PAROCHIE SINT AGATHA TE ZANDVOORT

SAMENGESTELD DOOR

Dr. H. J. BARNHOORN, M.S.F.
en JOH. G. CRABBENDAM.

DRUKKERIJ F. M. VAN DEURSEN — ZANDVOORT

INHOUD:

De in dit boekje genoemde standplaatsen
van de Eerw. H.H. Geestelijkheden
geven de toestand aan van 1 Aug. 1951.

IMPRIMATUR
Santvordiae, die 1 Augusti 1951
P. van Diepen a.h.d.

VOORWOORD

Een gedenkboek van een honderdjarige parochie samenstellen is geen gemakkelijke taak, vooral niet wanneer er slechts zo hier en daar onregelmatige aantekeningen zijn gemaakt van haar geschiedenis.

Men moet dan na veel zoeken en snuffelen in allerlei archieven en bibliotheken en na veel correspondentie en de nodige inlichtingen van nog in leven zijnde personen, die lange jaren de geschiedenis van zulk een parochie hebben meegemaakt en zelf hebben doorleefd, de verschillende gegevens verzamelen en deze tot een doorlopend en overzichtelijk geheel trachten te vormen.

Het moeilijke van deze taak hebben dan ook de samenstellers van dit gedenkboekje wel terdege ondervonden. Zij hebben echter tijd noch moeite gespaard om zo volledig mogelijk te zijn. Ik wil dan ook gaarne in dit voorwoord mijn oprechte dank uitspreken voor de grote zorg, welke zij aan het schrijven van dit boekje hebben besteed.

Allereerst gaat mijn dank uit naar de Zeer Eerw. Heer Pastoor C. Holtkamp, die in kleine artikeltjes in „Sursum Corda" de voorgeschiedenis schreef van onze parochie. Maar vervolgens dank ik de Zeer Eerw. Pater H. Barnhoorn M.S.F., een van onze „Zandvoortse priesters", voor zijn terugblik op het geestelijk leven van onze parochie, zoals dat zich op verschillende manieren heeft geuit, bijzonder in de roepingen tot het H. Priesterschap en tot het kloosterleven. En tenslotte breng ik hierbij mijn grote dank aan de heer J. Crabbendam, die door de beschrijving van de gehele geschiedenis van onze parochie voor zijn rekening te willen nemen, wel het leeuwenaandeel heeft gehad in de samenstelling van het boekje en zeer veel werk daarvoor heeft moeten verrichten.

Het geheel ziet er zeer aantrekkelijk uit; èn naar vorm èn naar inhoud. Gestoken in een sierlijk kleedje is het bovendien verlucht met tal van foto's, die bij onze parochianen de herinnering aan heel wat „oude bekenden" levendig zullen houden. Ook de uitgever en drukker, de heer Fr. van Deursen, verdient hier alle lof.

Het is mij daarom een zeer groot genoegen, dat ik namens het Kerkbestuur dit mooie gedenkboekje aan onze parochianen ter lezing mag aanbieden. En ik ben er van overtuigd, dat het met grote belangstelling gelezen zal worden.

Zo is dan voor onze parochie een lange eeuw voorbijgegaan met al haar vreugden en zorgen, met al haar strijd en moeilijkheden. Maar ondanks vele teleurstellingen mogen wij toch dankbaar daarop terugzien en ons verheugen in de grote bloei van onze parochie en haar openbaar kerkelijk leven. Onze mooie kerk is daarvan een sprekend bewijs.

Wij zijn dan ook zeer dankbaar jegens de goede God voor al de genaden en zegeningen, welke Hij in de loop van deze honderd jaren over de parochie van Zandvoort heeft doen neerdalen en wij bidden God vurig door de voorspraak van onze grote Patrones, de H. Agatha, dat Hij ook in de volgende eeuw onze parochie overvloedig moge zegenen.

P. VAN DIEPEN pr.,
Pastoor.

Zandvoort, 25 Juli 1951.

TER INLEIDING

Wanneer we ons gaan nederzetten om een gedenkboekje samen te stellen over de honderd jaren, waarin de gemeente Zandvoort een eigen parochie rijk is, hebben we om zo volledig mogelijk te zijn, wel „enkele" uren besteed met pluizen, navorsen, corresponderen en informeren en weten daarna toch nog, dat dit werkje mensenwerk is gebleven en dus onderhevig aan onvolmaaktheden, alhoewel we getracht hebben deze zoveel mogelijk te vermijden.

Verder hebben we gemeend in het kort datgene, wat aan dit honderdjarig parochiebestaan is voorafgegaan, te moeten releveren, om daarna uitvoeriger stil te staan bij de gebeurtenissen van 1851 tot heden.

Bij het samenstellen van deze geschiedenis hebben we zeer veel bereidvaardige en gewaardeerde medewerking ondervonden van de huidige archivaris van het Bisdom Haarlem, de Zeer Eerw. Heer J. J. Henneman en aan Pastoor Th. van Galen te Overveen. Ook aan de geschriften van de Zeer Eerw.Heer C. P. M. Holtkamp, Pastoor te De Rijp, vroeger leraar aan het seminarie Hageveld en aan de gegevens, ons verstrekt door de heer P. van der Mije, chef van de afdeling Bevolking en Burgerlijke Stand ter Gemeente-secretarie van Zandvoort, hebben wij een grote steun gehad.

Aan hen allen onze oprechte en welgemeende dank.

Vooral de nagelaten geschriften van de parochiestichter, pastoor L'Ami en zijn opvolgers hebben ons deze taak zeer vergemakkelijkt en tot slot danken we de medeparochianen en anderen, die zich hebben beijverd in het verstrekken van inlichtingen, welke elders moeilijk te bekomen zouden zijn.

In het bijzonder gaat onze dank uit naar de met ons jubilerende pastoor P. van Diepen, die ons waardig keurde dit werk te verrichten, dat ons naast veel interessants veel voldoening heeft geschonken.

DE SAMENSTELLERS.

Aan de feestvierende parochie van St. Agatha te Zandvoort bieden Wij Onze hartelijke gelukwensen aan en Wij verlenen haar gaarne Onze Bisschoppelijke Zegen.

+ *J. P. HUIBERS,*

Bisschop van Haarlem.

KRONIEK VAN DE PAROCHIE

De tijd en heeft nooit weggenomen
De naam, en 't overschot der vromen;
Want na dat zij zijn overleên,
Zo blinkt hun deugd voor ieder-een.
Vondel.

Er bestaan gegronde redenen te veronderstellen, dat reeds vóór het jaar 1300 alhier een nederzetting bestaan heeft met een gering aantal inwoners, doch reeds zodanig in aantal, dat in de elfde eeuw deze bevolking een kapel rijk was, waarschijnlijk gebouwd onder het bestuur van de Bisschop van Utrecht en staande op dezelfde plaats ongeveer, waar nu het patronaatsgebouw zich bevindt. Een paar eeuwen nadien is een kerk gebouwd, ruim 200 Nederlandse ellen zeewaarts. Deze kerk is later overgegaan naar de aanhangers van de „nieuwe leer", zoals het in de dagen na de hervorming heette. Uit de tijd voor de reformatie is weinig bekend over het godsdienstige leven der inwoners van onze plaats. We mogen veronderstellen, dat in die dagen een vast aangestelde geestelijke hier de zielzorg uitoefende.

Er zijn namelijk enkele namen van „Capellaens" bekend. Zo wordt in 1496 genoemd Heer Claes (oud 46 jaar) en in 1514 Heer Dirck Claesz (oud 30 jaar). Omstreeks 1500 waren hier 200 communicanten, hetgeen betekent, dat het aantal inwoners boven 12 jaar dus 200 bedroeg. De wellicht laatste kapelaan vóór de hervorming was Boudewijn Doense. Zandvoort was echter geen zelfstandige parochie, want volgens de verklaringen van genoemde kapelaan Dirck Claesz hoorde Zandvoort onder de kerk van Haarlem. Terwijl overal elders in het gebied van de Heer van Brederode slechts hofkapellen bestonden, was er alleen te Zandvoort een kerkgebouw. Vermoedelijk door de enigszins geïsoleerde ligging, schijnt alhier het Protestantisme snel wortel te hebben geschoten en aangezien er van geen beeldenstorm sprake is geweest, mag verondersteld worden, dat een groot deel van de bevolking is overgegaan naar de nieuwe leer. In ieder geval bood de plaats voldoende veiligheid voor de „haghepredikers", want in 1531 komt er een Haarlems regeringsverbod af om naar Santvoort ter predicatie te gaan. Een jaar later wordt dit verbod vernieuwd. Het eerste zal dus wel niet veel hebben uitgehaald!

De trouw gebleven katholieken moesten uitzien naar een andere plaats in het dorp voor het houden van hun godsdienstoefeningen, want op 26 Augustus 1566 krijgt de baljuw en rentmeester van Hendrik van Brederode bevel om van de parochiekapel te Santvoort de kerkelijke gewaden, kostbaarheden en reliquieën en voorwerpen voor de eredienst bestemd in bewaring te nemen en er een inventaris van op te maken. Van die tijd af tot 1798 volgden de katholieken van Zandvoort en tot 1692 ook die van de omliggende buurten, de H.H. Diensten in een huiskapel. In 1798 sloeg de bliksem in deze kapel. Zij werd op dezelfde plaats weder opgebouwd en heeft dienst gedaan tot 1854. Het pand bestaat nu nog en staat op de hoek van de Haltestraat—Pakveldstraat.

Aan de zijde van de Pakveldstraat kan men nu nog zien, dat daar de ingang voor de gelovigen is geweest!

In 1692 is aan de zekere mate van zelfstandigheid van Zandvoorts katholieke gemeenschap een einde gekomen. De kerk van Zandvoort, toegewijd aan de H. Agatha en de H. Adrianus, was slechts een kapel van de Grote Kerk te Haarlem en zal om de afstand het recht van dopen, trouwen en begraven gehad hebben tot 1692, in welk jaar de Zeer Eerw. Heer Arnoldus Gijsberti-Hodenpijl, eerste pastoor van de statie Overveen, tevens de zorg op zich moest nemen van de katholieken van Santvoort en Bloemendaal.

Sinds de oprichting van de statie Overveen waren de katholieken van Zandvoort dus genoodzaakt om bij trouwen en dopen naar Overveen te gaan, niet echter direct na 1692, want het doopboek van de laatste „Pastoor", genaamd Lucas Ahuys uit Haarlem, vermeldt de laatste doop op 9 December 1696. Hij sluit zijn doopboek met het inschrijven van Dirck Hendrikz als zoon van Hendrik Jansz en Gerritje Fulps, terwijl als peettante wordt genoemd Neeltje Fulps. Het laatste alhier gesloten huwelijk werd door hem aangetekend op 12 Januari 1697. Bruid en bruidegom waren Geertje Sijmens en Tijs Joppe, terwijl als getuigen fungeerden Maarten Groen en Arentje Ariaens. We kunnen hieruit besluiten, dat er enkele jaren zijn verlopen tussen de oprichting van de statie Overveen en het in gebruik nemen van de eerste eenvoudige kerk aldaar, een kerk, die uiterlijk niet te onderscheiden mocht zijn van een grote schuur!

In dit overgangstijdperk bedroeg naar schatting het aantal inwoners van de Heerlijkheid Zandvoort ongeveer 600 en het aantal katholieken zal toen zeker nog geen honderd bedragen hebben. Ruim een eeuw later, in 1807, waren er nog slechts 95 katholieken.

Het is dus duidelijk, dat de zelfstandige bediening van het katholieke volksdeel moeilijk te handhaven was.

Gemakkelijk was het niet voor het kleine aantal katholieken om met hun dopelingen naar Overveen te trekken, als men bedenkt, dat men pas vanaf 1725 van een wagenveer Haarlem—Zandvoort via Overveen gebruik kon maken. Voor de trouwlustigen echter zal het wel niet veel zwarigheid hebben meegebracht om naar Overveen te kuieren!

In 1732 krijgt de Overveense geestelijkheid verlof tot het bezoeken van de katholieken buiten de parochie „mits die het verzoeken en in het stille". Aangezien de inwoners van Zandvoort uit die dagen meer arm dan welgesteld waren en de katholieken daarop geen uitzondering zullen hebben gemaakt, zal de in 1696 begonnen traditie wel zijn voortgezet tot de oprichting van een zelfstandige parochie in 1851!

Van het einde der zeventiende eeuw tot aan de oprichting van de zelfstandige parochie werden de katholieken van Zandvoort dus bediend door de pastoors van Overveen of diens kapelaans. Dat het „kapelaanschap" van Zandvoort in 1696 van Haarlem werd overgedragen op Overveen, vond zijn reden hierin, dat de hier wonende katholieken anders verstoken zouden blijven van geestelijke hulp in de tijd, dat de stadspoorten van Haarlem gesloten waren.

Het hierboven genoemde schuilkerkje aan de Haltestraat werd om de paar weken op Zondag gebruikt om er de H. Mis op te dragen en soms

vooraf biecht te horen. Uitzondering werd altijd gemaakt als het feest van de patrones, de H. Agatha, op een weekdag viel. Ook het Kerstfeest mochten de katholieken van Zandvoort ter plaatse vieren met het bijwonen van een H. Mis in hun eigen kerk of huiskapel.

Op de Zondagen, dat er geen priester naar Zandvoort kwam, kon men in Overveen ter kerke, hetgeen om de afstand wel niet verplicht was. De Zandvoorters vonden over het algemeen deze kerk te ver af en er waren nog enkele kapellen in de buurt, waar men de godsdienstoefeningen kon bijwonen, o.a. Vogelenzang en Berkenrode, terwijl de huiskapel van Duinvliet ook veel Zandvoorters trok.

Men mag aannemen, dat het aantal katholieken alhier in de laatste anderhalve eeuw voor de stichting van een eigen parochie eerder af dan toenam door de gebrekkigheid van de bediening vanuit Overveen, want de pastoor aldaar had ook nog de zorg voor andere katholieken uit de omgeving, o.a. die van Bloemendaal. Het heeft dus niet gelegen aan de ijver van Arnoldus Hodenpijl en zijn opvolgers. Zij hadden hun handen vol. In 1839 was echter het zeedorp Zandvoort reeds zó gedecatholiseerd, dat het aantal katholieken geschat werd op ruim 14 % van de bevolking!

In 1824 echter brak er voor het arme vissersdorp een heel andere tijd aan. Zandvoort werd „ontdekt". Twee jaar later wordt het Groot Badhuis gesticht en sindsdien trok het dorp een menigte badgasten. Onder hen waren behalve veel Hollanders vooral veel Duitsers. Zandvoort begon wat op te leven en deze eerste sporen van „vreemdelingenindustrie" drukten al spoedig hun stempel op de plaats. Zandvoort werd van vissersdorp een badplaats. Er waren badgasten, die de gehele zomertijd alhier verbleven en sinds die tijd wordt de behoefte gevoeld om aan deze zomerinwoners, waaronder zeker ook vele katholieken geweest zijn, de gelegenheid te bieden hun godsdienstplichten te kunnen waarnemen. Daarom ging men er over denken om hier een eigen pastoor aan te stellen. Hoewel de emancipatie van Neerlands katholieken nog maar in de kinderschoenen stond, kan men toch wel zeggen, dat de tijd van de schuilkerken voorbij was. Hier en daar waren nieuwe kerkgebouwen verrezen, zelfs met medewerking en geldelijke steun van de Staat. Dit hadden we vooral te danken aan de genegenheid, die Koning Willem II voor de katholieken aan den dag legde en waaraan de persoonlijke vriendschap van deze vorst met Mgr. Zwijsen niet vreemd was. Nadat Willem II tijdens zijn korte regering het Wetboek van Strafrecht zodanig had gewijzigd, dat de koninklijke toestemming tot bekendmaking en uitvoering van pauselijke verordeningen niet meer nodig was en de bestaande belemmerende bepalingen voor kloosterlingen had opgeheven, brak voor de katholieken een tijd aan van meerdere vrijheid. De Grondwet van 1848 gaf aan die vrijheid nog een grotere vleugelslag. De katholieken kregen o.a. politieke vrijheid, vrijheid van vereniging, drukpers en onderwijs. Alleen het processieverbod bleef gehandhaafd en is dit nu nog!

Vele belemmeringen, die de oprichting van een nieuwe parochie tegenhielden, waren dus uit de weg geruimd, maar er bleven er nog genoeg over, waarover later.

Alvorens nu eerst de officiële stichtingsacte te laten volgen, waarmee dus voor Zandvoort's katholieken een nieuw tijdperk wordt ingeluid, vermelden we de laatste doop, geregistreerd te Overveen op 1 Augustus 1851. De dopeling kreeg de naam Simon en was de zoon van Henricus Diependaal en Alida van der Meij, twee namen, die alhier niet vreemd zijn.

De stichtingsacte is later gedateerd dan de oprichting van de parochie en is dus een bekrachtiging van een reeds sinds 6 September 1851 bestaande toestand. De Vice-Superior Carolus Belgrado had reeds bij besluit van 18 Maart 1851 Zandvoort tot een zelfstandige statie verklaard, maar tot de feitelijke stichting bleef het beheer bij de pastoor van Overveen.

Genoemde acte luidt als volgt:

CAROLUS BELGRADO,

Huisprelaat van Zijne Heiligheid Paus Pius IX, Apostolisch protonotarius, Vice Superior der Hollandsche Zending en Internuntius van den H. Stoel bij Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden enz. enz.

aan allen, die deze zullen lezen of zullen horen lezen, heil in den Heer!

dewijl vogens het ambt ons toevertrouwd, ons niets meer ter harte gaat dan naar ons vermogen te zorgen voor het heil der zielen, voor het nut en gemak onzer onderhorige gelovigen zorg te dragen, en de Godsdienst en de eer van den Almagtigen God te bevorderen, zoo hebben wij gemeend te moeten bepalen en vaststellen, zoals wij bij deze bepalen en vaststellen:

I

Door het Apostolisch Gezag, waarmede wij bekleed zijn, en uit kracht en naar den inhoud van dit Ons besluit wordt een nieuwe Statie of Gemeente gevestigd en opgerigt in het dorp Zandvoort van de Hollandsche Zending, district Holland.

II

Deze Gemeente te Zandvoort zal zich uitstrekken ten Zuidwesten tot aan de Noordzee, ten Noordwesten tot aan de Overveensche Duinen. Vervolgens zal die Gemeente ten Noordoosten zich uitstrekken langs den Zandvoortschen Straatweg, zoodat alle gebouwen aan deze straatweg geplaatst tot den huize Pentis genaamd met Klein Bentveld ingesloten tot de Gemeente Zandvoort behoren. Eindelijk ten Zuidoosten zal zij zich uitstrekken tot aan Groot Bentveld in de groene laan en de duinen die deze Gemeente van die te Vogelenzang zullen scheiden.

En zal van dit besluit afschrift worden gegeven en aan den wijdberoemden Heer Aartspriester van Holland, Zeeland en West-Friesland, die zorgen zal, dat het bepaalde behoorlijk ten uitvoer gebragt en heiliglijk onderhouden worden en aan den Eerwaarden Heeren pastoors der Gemeenten van Zandvoort, Overveen en Vogelenzang, die, opdat men zich gehoorzaam daaraan onderwerpe, en hetzelve eene onwrikbare voortdurende kracht hebbe, ieder voor zich hun afschrift op de kerklijsten vermelden en zorgvuldig bewaren zullen.

Overigens opdat niemand der belanghebbende geloovigen onbekend zij met dit besluit of onder voorwendsel van onwetendheid mogt weigeren zich hieraan te onderwerpen, bevelen Wij, dat hetzelve op de gebruikelijke wijze in de kerken van Zandvoort, Overveen en zoo noodig ook van

Vogelenzang aan de Gemeente zal worden voorgelezen op den Zondag daartoe door den Wijdberoemden Heer Aartspriester van het District Holland, Zeeland en West-Friesland vast te stellen.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 22 Aug. 1852

C. BELGRADO,
Vice Superior der Hollandsche Zending.

Voor de vertaling van het Latijnsche Besluit,

De Aartspriester van Holland, Zeeland en West-Friesland,
E. S. v. d. HAAGEN.

Soeterwoude, 23 Aug. 1852.

* * *

Zoals men zien kan, wordt hier van een STATIE te Zandvoort gesproken. De naam Statie wordt na het herstel der Bisschoppelijke Hiërarchie blijkens een schrijven van de eerste Bisschop Mgr Franciscus Jacobus van Vree op 28 Februari 1856 gewijzigd in PAROCHIE. Hierdoor kwam in de op 6 September 1851 ingetreden toestand echter geen verandering. Dit bisschoppelijk schrijven is mede te beschouwen als een uitvloeisel van het feit, dat in 1852 de Statie „niet naar eisch was omschreven geworden". En de nieuwe omschrijving van het kerkelijk gebied van onze parochie is dan als volgt:

„De parochie van St. Agatha te Zandvoort bevat zonder belangrijke afwijking de burgerlijke gemeente van dien naam". Die afwijking betrof twee kleine gebieden, die genaamd waren „Klein Bentveld en Groot Bentveld met de daarbij aan de Noordzijde van den Straatweg gelegene gebouwen tot en met den huize genaamd Pentis". Dit behoorde namelijk aan de gemeente Bloemendaal.

In datzelfde schrijven lezen we nog:

> *„Na aldus de grenzen te hebben bepaald, verklaren Wij de Statie van Zandvoort als zoodanig opgeheven, en maken Wij bij dezen het in de bovenaangeduide grenzen gelegen grondgebied tot eene parochie in den kerkregtelijken zin des woords, aan welke Wij als parochiekerk toewijzen de kerk van de H. Agatha te Zandvoort gelegen".*

Enkele dagen later, bij schrijven van 6 Maart 1856, bepaalt de Bisschop dat het aantal kerkmeesters vier zal bedragen en voor de eerste maal benoemt monseigneur dan de heren Cornelius Heemskerk, Gerrit Bakkenhoven, Joannes van der Valk en Henricus van Dam.

Toch waren zij niet de eerste kerkmeesters, al bekleedden de genoemde heren deze functie voor het eerst (zie lijst kerkmeesters).

Bij de oprichting van de Statie in 1851 waren er reeds twee kerkmeesters, terwijl ook in 1848, dus voordat er van een zelfstandige statie sprake is, een kerkreglement is opgemaakt, waarvan artikel 1 bepaalt, dat het kerkbestuur over Zandvoort wordt uitgeoefend door de tijdelijke pastoor van Overveen en Bloemendaal en „door twee leden der Gemeente onder de benaming van kerkmeesters". In de lijst vindt U beide namen genoemd.

De pastoor van Overveen en Bloemendaal oefent zijn functie ook te

Zandvoort uit „tot het de geestelijke overheid zal behagen een eigen pastoor voor Zandvoort te benoemen". Het aantal kerkmeesters, dat volgens de brief van Mgr. van Vree, op vier was bepaald, blijft gehandhaafd tot 1888. Daarna werd het aantal drie en is dit tot op heden zo gebleven. Keren we echter weer terug naar het jaar 1851.

Toen de Zandvoortse katholieken dus een eigen pastoor zouden krijgen werd door de Aartspriester kapelaan Jacobus Joannes L'Ami daartoe uitgekozen. De laatste ontving in de maand Augustus van 1851 een schrijven om naar Soeterwoude te komen, alwaar de Aartspriester verbleef. Daar werd aan kapelaan L'Ami medegedeeld, dat hij tot pastoor van Zandvoort werd benoemd en tegelijkertijd werd hem de verre van rooskleurige toestand van zijn toekomstige parochianen afgeschilderd. Aan de trouw gebleven katholieken waren alle onroerende kerkelijke goederen ontnomen en roerende goederen om een kerk en pastorie te bouwen waren er ook al niet. Er was geen penning en later zal nog blijken, dat de „kerkekas" een deficit aanwees!

In Purmerend, de standplaats van kapelaan L'Ami, was een fraaie kerk, sierlijke paramenten, een goed zangkoor, een prachtig orgel en over het algemeen bemiddelde gelovigen, die zeer goed voorzagen in de behoeften van geestelijken en kerk. Het was dan ook een geweldig contrast, maar de gehoorzaamheid aan zijn kerkelijke Overheid deed hem over alle bezwaren heenstappen en zo kwam pastoor L'Ami op ZATERDAG 6 SEPTEMBER 1851 te Zandvoort aan met zijn zuster Jaantje en het noodzakelijke huisraad. Hij begaf zich naar de reeds eerder genoemde huiskapel, waarvan kerkje en woongelegenheid onder één dak, en vond dit verblijf gesloten, want de kapelbewaarster, een zekere Jobje van der Meij, van beroep visvrouw, was niet aanwezig. De nieuwe pastoor kon moeilijk blijven wachten totdat ze terugkwam en hij liet het kerkhuis openmaken. Toen Jobje 's avonds terugkeerde, was ze niet genegen het huis te verlaten, omdat zij er al zo lang had gewoond. Ze was van mening, dat de pastoor maar kamers moest nemen in het dorp. Toch is ze gezwicht en nam met haar zoon, die bij haar inwoonde, haar intrek bij een getrouwde zoon, Dirk van Velzen.

Zo kwam pastoor L'Ami dus in het rustige bezit van zijn kerk en woonhuis, waar hij een paar jaar „op het zolder onder de dakpannen heeft geloseert", want andere ruimte was er niet! De volgende Zondag 7 September kregen de parochianen hun eerste eigen H. Parochiemis. De statie Overveen verloor hierdoor 152 communicanten!

De lang niet gemakkelijke taak voor pastoor L'Ami nam dus een aanvang en zijn eerste zorg was wel om gelden te verzamelen voor de bouw van een nieuwe kerk met pastorie. Van de pastoor van Overveen, de Zeer Eerw. Heer A. J. S. Keil, ontving hij de schatkist van de kapel van Zandvoort, waarin een bedrag aanwezig was van *f* 47.67. Er moest echter nog *f* 133.— betaald worden, zodat pastoor begon met *f* 85.33 schuid!

Bijna dagelijks trok pastoor L'Ami er op uit, meestal met een geleider om te weten waar katholieken woonden. Hij was nog nooit te Zandvoort geweest vóór zijn benoeming, terwijl ook de omstreken hem vreemd waren. Spoedig kreeg hij de naam van de Zandvoortse bedelaar!

Het viel hem als bedelpastoor soms niet mee, maar het was voor de zaak van God en gelaten heeft hij de verschillende moeilijkheden, die van sommige zijden hem niet bespaard gebleven zijn, gedragen en we moeten diepe bewondering hebben voor de doortastendheid, die pastoor L'Ami daarbij aan den dag legde.

De eerste aanvragen om subsidie aan het Goevernement en de Provincie hadden geen resultaat, maar na veel besprekingen o.a. ten departemente van de R.C. Eredienst, kwam er op 30 September 1853 een Kon. Besluit, waarbij een subsidie werd verleend van *f* 3000.— onder enkele voorwaarden, waarvan als de voornaamste hier wordt genoemd, dat de aanbesteding in het openbaar zal plaats hebben onder toezicht „van eenen door onzen voornoemden Commissaris (van de prov. Noord Holland) aan te wijzen beambte van den Waterstaat".

De oude kerk (thans patronaatsgebouw) behoort dus tot de zogenaamde waterstaatskerken. De raming van de bouwkosten bedroeg *f* 14.870.—.

Inmiddels was de plaats voor de nieuwe gebouwen reeds gekozen, terwijl ook de grond reeds door de eigenaar was geschonken!

Zandvoort maakte van ouds deel uit van de Heerlijkheid Brederode en bleef dit tot 1679. De laatste Heer van Brederode stierf in dat jaar ongehuwd en de heerlijkheid kwam toen aan de Staten van Holland. Deze verkopen op 6 November 1722 een gedeelte onder de naam Ambachtsheerlijkheid Zandvoort aan Paulus Loot, die op 31 Mei d.a.v. als Heer van Zandvoort wordt ingehuldigd. Een zijner aangehuwde nakomelingen verkoopt de heerlijkheid Zandvoort aan Jhr. Willem Philip Barnaart op 5 Juli 1824. Deze is de vader van Jhr. Henri Gerard Barnaart van wie pastoor L'Ami de grond voor zijn kerk ontving. Jhr. H. G. Barnaart had de heerlijkheid Zandvoort op 11 Februari 1851 van zijn vader geërfd en was dus nog maar kort eigenaar van deze gronden.

Bij de toegezegde *f* 3000.— van het Rijk voegde de Provincie nog *f* 1500.—, terwijl als bedelresultaat het kapitale bedrag van *f* 9000.— aanwezig was. Alles bij elkaar dus een som van *f* 13.500.—. Tengevolge van enkele wijzigingen in het bouwplan, waardoor de kerk wat ruimer en breder werd gebouwd dan in het oorspronkelijke plan, moest de raming verhoogd worden tot *f* 16.357.—. Rijk en Provincie keurden dit goed, mits de meerdere gelden uit eigen beschikbare middelen werden verkregen.

De aanbesteding had plaats te Haarlem op het bureau van de Commissaris op 28 December 1853. Er waren acht gegadigden, wier inschrijvingsbiljetten varieerden van *f* 18.500.— tot *f* 25.900.—. De aanbesteding verliep in die tijd iets anders dan tegenwoordig, want na een inzet van *f* 15.000.— kreeg de heer Willem Stapelkamp te Haarlem het werk gegund voor de som van *f* 16.950.—, wat de pastoor deed opmerken, dat hij er nog wat moest bijbedelen! Immers, behalve dat de benodigde bouwsom door subsidies, giften en gaven nog niet was bereikt, had de pastoor nog gelden nodig voor de opzichter, aanleg kerkhof, aanschaffing klok, beelden, orgel en het gehele ameublement, zoals kerkbanken enz. Het zag er alles bij elkaar nog lang niet rooskleurig uit, al had hij dan de grond, alsmede ontoereikende contanten!

Over het verkrijgen van de grond nog het volgende. Pastoor L'Ami,

die een groot vertrouwen had op de goddelijke Voorzienigheid, was persoonlijk naar de heer Barnaart gegaan om grond voor zijn kerk te vragen. En met waarlijk succesvolle uitslag, want de pastoor moest maar zeggen, waar hij zijn kerk en pastorie wilde bouwen. De benodigde grond alsmede de tuin wilde Jhr. Barnaart gratis afstaan. De volgende dag reeds kwam deze van Haarlem naar Zandvoort om zelf de door pastoor L'Ami uitgezochte plaats in ogenschouw te nemen en er zijn goedkeuring aan te hechten. Ook de Aartspriester en de Bisschop keurden de plek goed. Er bleef nu nog één moeilijkheid te overwinnen. De bedoelde grond was namelijk door de vader van Jhr. Barnaart verhuurd aan professor van Lennep voor de tijd van 99 jaar! Pastoor kreeg de raad om zich met de laatste in verbinding te stellen en hij liet er geen gras over groeien! De volgende dag reeds bezocht hij de hooggeleerde en nadat pastoor gevraagd had om 35 Nederlandse roeden, antwoordde de professor, dat de pastoor zoveel grond mocht nemen als hij begeerde! In zijn bescheidenheid heeft pastoor L'Ami niet meer genomen, dan hij dacht nodig te hebben en hoewel hem dit tot eer strekt, had hij echter maar een beetje royaler durven zijn, dan zouden zijn opvolgers minder zorg gehad hebben in het bekomen van ruimte voor uitbreiding of stichting van noodzakelijke gebouwen.

Maar het is moeilijk om honderd jaar vooruit te kijken!

* * *

Op 9 Mei 1852 verscheen een Kon. Besluit, waarbij de „Roomsch Catholijke Gemeente" van Zandvoort gemachtigd wordt deze grond te aanvaarden. Jhr. Barnaart zond hierop de landmeter C. Pous om de grond af te meten en door paaltjes of latten af te bakenen. De grond werd gelijkgemaakt en de bouw vorderde voorspoedig. 3 Maart 1854 werd de eerste spade in de grond gestoken en 8 April werd de gedenksteen gelegd.

Op de dag, dat het kruis op het torentje werd geplaatst — het was op een Vrijdag des middags te drie uur! — hebben pastoor L'Ami en de pastoor van Hillegom, die daarbij tegenwoordig was, samen de hymne „Vexilla Regis Prodeunt" aangeheven. („De standaard van de Koning treedt te voorschijn").

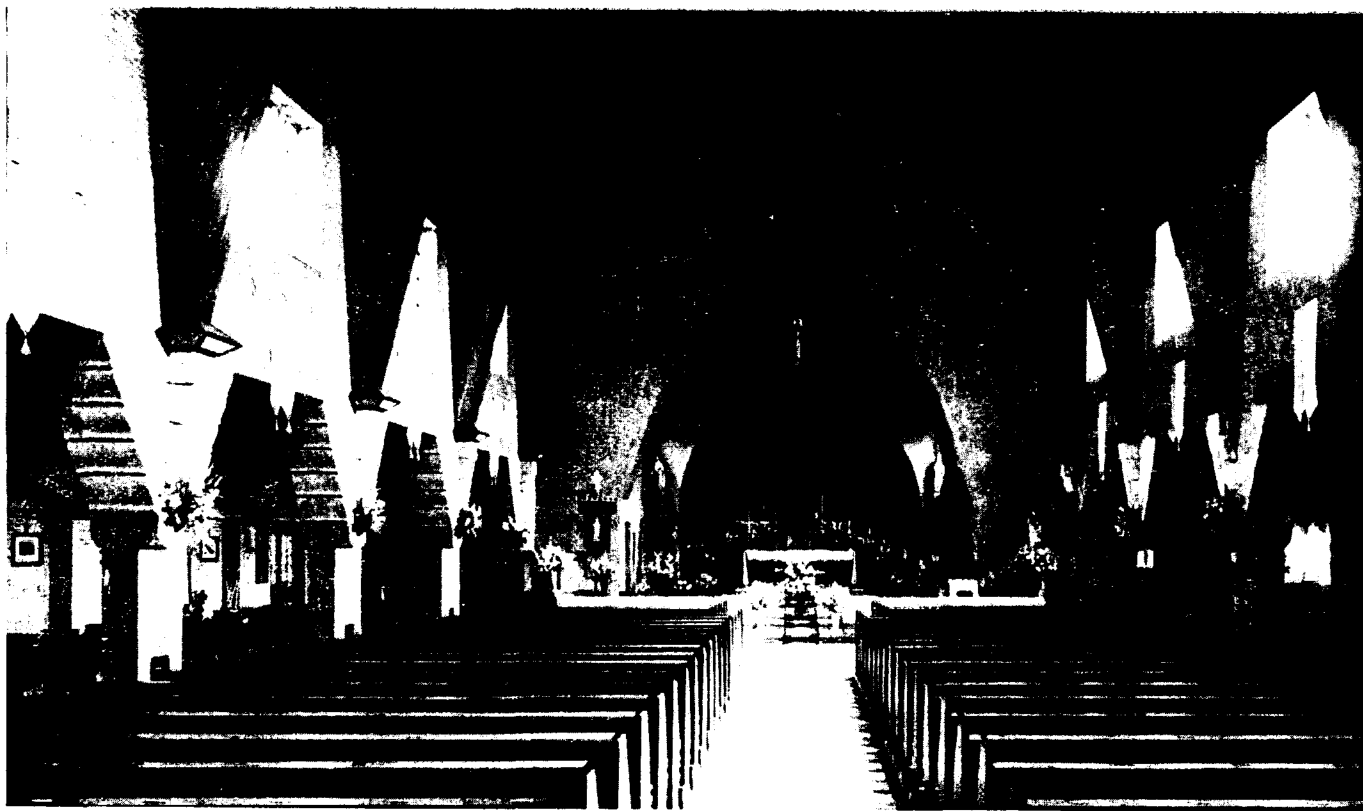
Gelijk met de kerk bouwde men de pastorie. Slechts één onaangenaam feit deed zich tijdens de bouw voor. De aannemer ging failliet en kerk met pastorie moest worden afgebouwd met de gelden van de borgen.

6 October 1854 werd de voltooide kerk door de Deken van Haarlem, H. van Leunen, gemachtigd door de Bisschop, ingezegend. De volgende dag, Zaterdag 7 October, zo schrijft pastoor L'Ami, „heb ik des nachts met zoveel plegtigheid als de omstandigheden het toelieten het Allerheiligste Sacrament uit het oude capelletje in de Nieuwe Kerk overgebragt". En hij vervolgt· „Op den achtsten October heb ik de H. Mis voor de eerste maal in de nieuwe Kerk opgedragen; welk een vreugdegevoel ik daarbij gewaar werd, is niet wel uit te drukken".

De preekstoel en de communiebank uit het kerkhuis werden naar de nieuwe kerk overgebracht. De preekstoel was versierd met 18e eeuwse Vlaamse beeldhouwkunst en in 1760 vervaardigd door een zekere

Inwendige van de oude kerk bij de dood van pastoor Bohl (1927)

Tegenwoordige kerk. Bij het zilveren priesterfeest van pastoor Van Diepen (1941)

J. Cressiant, evenals de communiebank. Bij het overbrengen zaten beide kerkmeubelen onder een dikke laag verf en teer. Pastoor L'Ami heeft ze met zorg gezuiverd en thans is een gedeelte van de communiebank nog te zien in de pastorie, alsmede een fraai altaarstuk van een onbekende schilder.

12 October kwam een nieuw gegoten torenklok aan, die door de Deken van Haarlem werd gewijd op 5 November 1854. Als de pastoor de burgemeester mondeling op de hoogte brengt van de aanwinst en hem mededeelt, dat de klok geluid zal worden voor de godsdienstoefeningen en bij aankomst van Hoge Geestelijke Overheid of personen van het regerend Vorstenhuis en verder driemaal daags om de gelovigen te doen herinneren aan de menswording van Gods Zoon, merkt de burgemeester op, dat de paarden zouden kunnen schrikken en daardoor ongelukken kunnen veroorzaken. Pastoor maakte hierop de burgemeester er schalks op attent, dat ook het luiden van de oude dorpsklok geen ongelukken had veroorzaakt!

Nog een andere moeilijkheid wist de pastoor op waarlijk handige wijze op te lossen. Tot dan toe werden de afgestorven katholieken „aan huis beaard" en daarna begraven op de Algemene Begraafplaats. Ook in deze toestand werd verbetering aangebracht door het aanleggen van een nieuw kerkhof. Nadat pastoor de grond daarvoor had laten egaliseren, schreef hij aan de burgemeester of deze wilde komen inspecteren of de aanleg volgens de wettelijke bepalingen geschied was. Na de inspectie kwam 28 October 1854 de goedkeuring van het gemeentebestuur af.

Om U nog een aardig trekje te laten zien uit het geestig karakter van deze pastoor, die in het gehele dorp zo zeer gezien was en op zijn parochianen een onvergetelijke indruk heeft achtergelaten, laten we hem zelf eens aan het woord:

„8 October 1854 Zondag zijnde waarop de Eerste H. Mis in de Nieuwe Kerk is opgedragen is zekere N.N. voor de kerkdeur gekomen, of wel dat dezelve, de deur door de wind of wel door de laatstinkomende was aangeduwd, en alzoo onder de Catholijke Godsdienstoefening, digt zijnde en niet wijd open stond. Voornoemde heer geloseert zijnde op of te Zandvoort maakte hiervan dadelijk rapport aan den Burgemeester en deze schreef mij, dat ik mij zoude herinneren dat de wet verbood met gesloten deuren godsdienstoefeningen te houden en mij daarvoor zoude wachten, dat Hij anders de onaangename plicht zoude hebben om volgens de wet te moeten handelen. Ik heb den Burgemeester hierop niet teruggeschreven, ook in de uitnodiging in dezelfde week om het kerkhof te inspecteren hiervan geen woord aangehaald. Ter gelegenheid van de inspectie van het kerkhof haalde de Burgemeester deze zaak aan en vroeg mij de reden geen antwoord gegeven te hebben op Zijne interessante missive van 9 October. Ik gaf Zijn Edele mijne meening te kennen, dat ik niet konde gelooven, dat het ernst geweest was, maar het alleen geschreven had ten welgevalle van den heer N.N.; en verzoekende Zijn Edelachtbare, opdat de kerkdeur niet zoude dichttrekken door de de wind of door de laatstinkomende niet zou aangeduwd worden, de welwillendheid, ter vermijding van onaangenaamheden te willen hebben, daar ik geen koster had, de veldwachter op Zon- en Feestdagen aan de kerkdeur te plaatsen, om in voorkomende gevallen, als de deur zoude digtgaan onder de godsdienst-

oefening, dezelve wederom te openen. Geen veldwachter werd er geplaatst!"
„Daar nu de protestantsche predicant te Zandvoort inbreuk maakte op de bestaande verordeningen, bedoeld door den Burgemeester en in het openbaar met steek en bef op het Algemene kerkhof kwam om te preeken en dit getooleereert werd te Zandvoort, zoo heb ik ook de eerste gelegenheid waargenomen om de lijken in priesterlijke gewaden te begeleiden en te begraven volgens het ritueel, met dien verstande, ik kwam niet op de publieke weg, maar ging met de misdienaars achteruit".

U ziet, pastoor L'Ami was niet bang uitgevallen en wist vele moeilijkheden met een geestig woord te overwinnen.

Van de oude huiskapel heeft pastoor door verbouwing een viertal woonhuisjes laten maken, waarvan de huur na aftrek van onkosten aan de kerk ten deel viel. In 1878 is het perceel door een parochiaan aangekocht.

Voor de verdere aankleding van de nieuwe kerk ging pastoor L'Ami onverdroten voort met bedelen en vele aanwinsten heeft hij kunnen betalen van aalmoezen en liefdegiften. Deze bron van inkomsten werd door hem betiteld als „de schatkamer der onuitputbare Goddelijke Voorzienigheid". Op die wijze bekwam hij o.a. een orgel, dat hij door de gebr. Adema uit Leeuwarden heeft laten restaureren, alsook een vijftal beelden, vervaardigd door de heren Cuijpers en Stoltzenberg te Roermond. Het beeld van de H. Maagd en ook dat van St. Agatha is nu nog in de kerk aanwezig. Dat van St. Jozef bevindt zich in de pastorie.

Door de steenkapper Toepoel liet pastoor boven de ingang van de kerk de woorden inkappen: Sanctuarium meum metuite, hetgeen vertaald moet worden: Hebt eerbied voor mijn heiligdom. De tekst was genomen uit het boek Leviticus en is een gedeelte van het 30ste vers uit het 19de hoofdstuk. De tekst is nog te zien boven de ingang van het patronaat. Het torentje, waarin de klok heeft gehangen, is in de loop van de jaren verdwenen, alsmede de stenen beelden van de H.H. Petrus en Paulus (zie de foto).

Het oude huiskapelletje heeft nog een vijftal weken dienst gedaan als bergplaats voor rijksgoederen. Het was in de nacht van 1 Januari 1855, dat het rijksstoomschip (oorlogsschip) Cycloop alhier strandde. De waardevolste goederen werden in de kapel opgeslagen en onder bewaking gesteld.

Aanvankelijk heeft de pastoor erg getobd met zijn zangkoor. Bij gelegenheid van de eerste H. Mis op Zondag 7 September 1851 wilde men de pastoor verrassen en een zekere Jacob de Wijker — hij kwam oorspronkelijk uit Wijk aan Zee — had enkele Zandvoorters aangezocht, die onder zijn leiding de H. Mis zouden begeleiden met hun zang. Jacob kende een zogenaamde „Keulse Mis" uit het hoofd, want lezen en schrijven was hem vreemd. Ook de andere zangers hadden deze vaardigheden niet geleerd!

Boven de ingang van de kapel was een stellage in elkaar gezet waar het „zangkoor" had plaats genomen en zijn krachten inspande! Het Kyrië wordt ingezet, steeds harder en forser klinkt de zang „met eene kracht, dat het capelletje er van daverde en dreunde en hooren en zien verging"! Van dit eerste koòr zijn nog twee andere leden met name

bekend. Het waren Albert Regnier en Cornelis Duivenvoorden. Met heel veel moeite heeft pastoor aan enkele jongeren eerst lezen en daarna de Gregoriaanse zang geleerd.

Een orgel was er toen nog niet. Het enige instrument om de toon te vinden was een stemvork. In de nieuwe kerk werd op het koor een piano geplaatst. In 1857 kwam het orgel van de gebr. Adema en sindsdien werd het trouw gebruikt. Vanaf 1867 had de pastoor als organist Jan van der Meij en deze heeft het volgehouden zolang de kerk in gebruik is geweest, dus tot 1928! Zelfs in de thans in gebruik zijnde kerk speelde hij als de organist uit Haarlem verhinderd was. In 1929 tekent pastoor Wijnker aan, dat hij nog steeds in functie is! Jan van der Meij stierf op 2de Kerstdag van 1933 en zijn laatste woorden waren: Met het kruisbeeld in den top, vaar ik naar den hemel op.

Op 29 November 1864 zeer vroeg strandde even ten Zuiden van Zandvoort een Frans schip genaamd „Pauline". De kapitein en enkele leden van de bemanning hebben zich zwemmende kunnen redden. Toen de pastoor van een misdienaar hoorde van de stranding is hij direct na de H. Mis naar het strand gegaan om te zien of er mogelijk geestelijke hulp nodig was. In zijn gedenkschriften schrijft pastoor niet over zijn bewezen diensten, maar deze moeten toch wel zeer groot geweest zijn, want op 4 September 1865 ontving pastoor van de Franse legatie uit Den Haag mededeling, dat het de Keizer van Frankrijk heeft behaagd hem een gouden medaille eerste klas te schenken voor de verleende hulp. Met instemming van de Bisschop en na verkregen goedkeuring van koning Willem III, heeft pastoor L'Ami deze onderscheiding aanvaard.

Tegelijkertijd met het 25-jarig bestaan van de parochie vierde de alom beminde herder zijn 25-jarig pastoraat op 6 September 1876.

We citeren enkele gegevens hieromtrent uit het dagblad „De Tijd".

Zandvoort (bij Haarlem), 8 September. Heden herdenkt de weleerw. heer Jacobus Joannes L'Ami zijne 25-jarige herderlijke bediening alhier. Dank aan den Hoogeerw. Kanunnik van den Akker, Deken van het district, en aan belangstellende gemeentenaren en vrienden, dat die plechtige dag niet zo eenvoudig voorbijgaat, als de eenvoudige pastoor aanvankelijk wel gewenscht had. Immers het is van vrij algemene bekendheid, wat de brave priester met Gods hulp en den steun van Neerlands offervaardige katholieken in deze nederige parochie tot stand heeft mogen brengen en hoe hij nog immer ondanks kommervolle zorgen en klimmende jaren met onvermoeide ijver werkzaam blijft. Al wie ooit van elders in die 25 jaren, gedurende het badseizoen met pastoor L'Ami in kennis is gekomen, zal zeker met onze feestvreugde instemmen ter eere van den jubilaris, aan wien de parochie Zandvoort zooveel te danken heeft en wiens priesterlijke arbeid alom rechtvaardige waardeering vindt.

In het Nieuw Haarlemsch Weekblad voor Katholieken vonden we nog over dit feest: ...... Des morgens werd de Pastoor-Jubilaris door zijn kerkbestuur van Overveen afgehaald en bij zijne aankomst in zijne parochie door een schaar van kinderen met de nationale en pauselijke vanen verwelkomd en met feestliederen begroet. Uit bijna alle huizen, ook uit de dorpstoren, wapperde onze geliefde driekleur. Aan den ingang der kerk prijkte een eerepoort met toepasselijk opschrift. De Kerk zelve

en ook de pastorie waren smaakvol versierd...... Na de H. Mis — door de jubilaris opgedragen — openbaarde zich die dankbaarheid in vele geschenken, den beminden herder vereerd en uit tal van gelukwenschen, die hem werden aangeboden. Dat zijn 25-jarige priesterlijke arbeid hoog gewaardeerd wordt, bleek uit de hulde en gelukwenschen van den Burgemeester met den geheelen Gemeenteraad, van den Heer der Heerlijkheid Zandvoort en van vele belangstellenden.

In de jaren 1883 en 1884 hebben verschillende leden van de keizerlijke familie van Oostenrijk te Zandvoort vertoefd en meerdere malen aan pastoor L'Ami een bezoek gebracht. Onder de geschenken, die de pastoor van de leden van deze keizerlijke familie mocht ontvangen, was een zeer fraai kazuifel, waarin veel goudbrocaat is verwerkt; het kazuifel was vervaardigd te Wenen. Aan de achterzijde zijn onderaan de wapens van de keizerlijke familie geborduurd, waarboven de Oostenrijkse kroon is aangebracht. Op plechtige feestdagen wordt dit kazuifel nog gebruikt en het bevindt zich in een zeer goede staat.

De laatste jaren van pastoor L'Ami's priesterleven kenmerken zich hierdoor, dat zijn eerwaarde wat gaat sukkelen, zodat hem wordt toegevoegd kapelaan Clarijs, die vele werkzaamheden van hem kon overnemen. In Augustus 1889 werd de kapelaan overgeplaatst naar Amsterdam en op de 23ste van die maand kwam kapelaan Suidgeest. Hij vond bij zijn aankomst de pastoor ernstig ziek. Een week later, op de 31ste, stierf deze herder, algemeen bemind zowel bij zijn parochianen als bij de niet-katholieke inwoners van Zandvoort. Terecht heeft men in 1910 een straat alhier naar hem genoemd en alzo erkend, dat deze priester behoord heeft tot die personen, die een onuitwisbare indruk op Zandvoort's bevolking hebben achtergelaten. Vooral de armen heeft hij een warm hart toegedragen. Alles wat hij maar kon missen was voor hen en daarbij lette hij niet op religie.

Zijn begrafenis moest nog overhaast geschieden wegens de snelle ontbinding van zijn stoffelijk overschot. Er heerste in die dagen juist een geweldige hittegolf! Op Zaterdag 31 Augustus gestorven, werd hij reeds de Zondag daarop in alle stilte begraven, waarbij slechts enkele parochianen tegenwoordig waren. Boven zijn laatste rustplaats, door hem zelf uitgekozen, hebben de parochianen uit dankbaarheid en ter gedachtenis aan hun trouwe herder een gedenkkruis opgericht, waarin de verrezen Christus staat afgebeeld. Zeer juist vermeldt zijn bidprentje: Ziet, ik heb in mijne armoede het benodigde voor het huis des Heeren vergaderd (1 Paral. XXII, 14).

Tijdens het pastoraat van deze herder, die het leeuwenaandeel van de honderd jaar voor zijn rekening mocht nemen, zijn uit het parochiaal gebied twee mannen naar Rome getrokken in 1870 om als zouaaf het Patrimonium Petri voor de Paus te verdedigen. Het waren Nikolaas van der Veld en Antonius van Horick. Beiden zijn in de maand Mei van genoemd jaar bij het pauselijk leger ingelijfd en hebben gestreden om de stad Rome tegen de Garibaldisten te verdedigen.

* * *

Spoedig na de dood van pastoor L'Ami werd als opvolger benoemd de zeer eerwaarde heer Simon Witte, die kapelaan te Beverwijk was geweest. Diens vacature aldaar werd vervuld door kapelaan Suidgeest.

Pastoor Witte's pastoraat kenmerkte zich niet door opvallende gebeurtenissen, reden waarom door hem over Zandvoort weinig is opgetekend. Toch zijn we in staat U een beeld van deze herder te geven, hetgeen we te danken hebben aan pastoor J. C. v. d. Loos, die een geschiedenis heeft geschreven van Uitgeest, waar pastoor Witte in 1896 werd benoemd en tot zijn dood verbleef.

„Een bijzondere zorg heeft pastoor Witte aan den dag gelegd voor de versiering en opluistering van het huis Gods. Voor dat doel verzamelde hij rusteloos als vrijmoedig de offergaven zijner parochianen. Hij taxeerde zoals men dat noemde, hun draagkracht, doch vergat niet met zijn eigen voorbeeld, in vrijgevigheid voor te gaan...... Hij was een priester van eenvoudig kinderlijk geloof, waaruit de kracht hem toekwam om met waarlijk bewonderenswaardig geduld en voorbeeldige berusting de bittere beproeving ener pijnlijk knagende kankerziekte te dragen. Terecht vermeldt zijn gedachtenisprentje: Met Christus ben ik aan het kruis gehecht, wetende, dat wie deelgenoten van Zijn lijden zijn, ook delen zullen in Zijn verheerlijking."

Pastoor Witte was pas hier, toen hij bemerkte, dat de luidklok een verre van fraaie toon voortbracht. Het bleek dat de klok was gescheurd en nodig door een nieuwe moest vervangen worden. Dit geschiedde in 1891. De firma Fritsen vervaardigde deze klok, die 304 pond woog. Ze werd op Paaszaterdag voor het eerst geluid. In datzelfde jaar kreeg de pastoor een uurwerk voor zijn kerk ten geschenke met drie wijzerplaten, een aan de voorzijde en een aan beide zijkanten. Ook het ijzeren hek werd in dat jaar om de kerk geplaatst, zodat uiterlijk nu een schoon geheel was verkregen. Voor het inwendige kreeg pastoor in 1894 een vaandel, waarop later de beeltenis van de H. Agatha geborduurd is.

* * *

De derde pastoor van Zandvoort was de zeer eerwaarde heer Petrus Laurentius Dessens. Hij kwam hier 7 Februari 1896 en was voordien kapelaan van een stadsparochie te Amsterdam. Hij werd door de Hoogeerwaarde Deken en Plebaan van Haarlem, B. Dankelman, geïnstalleerd, waarbij de laatstgenoemde door een treffende predicatie aan Zandvoort's gelovigen voorhield, dat zij goed voor de pastoor moesten zorgen. Ongetwijfeld hebben deze woorden diepe indruk gemaakt op zijn toehoorders, want de parochianen van pastoor Dessens hebben dan ook werkelijk goed voor hun herder gezorgd, zó goed, dat hij zijn parochie alleen in de uiterste noodzaak heeft verlaten. Pastoor was een minnaar van de muziek, had zelf een mooie stem en had daarenboven de gave des woords. Begrijpelijk is het dan wel, dat deze pastoor meermalen werd uitgenodigd om dan hier dan daar te komen preken. Hij heeft daar echter nooit gevolg aan gegeven. Het tegenovergestelde kwam echter wel voor. Van heinde en ver kwam men naar hier om van de preken van deze pastoor te genieten en alleen aan God is het bekend, hoe deze priester op die wijze velen tot troost en opbeuring is geweest en hoeveel genaden

via zijn welsprekendheid gestroomd zijn in de harten van zijn toehoorders. Het is ook waarschijnlijk uit dien hoofde, dat pastoor veel giften voor zijn armen in ontvangst te nemen kreeg en van dat geld heeft hij een zeer vruchtbaar gebruik gemaakt. Vooral de stille armen hebben hiervan de weldadige gevolgen ondervonden. Zo heeft hij veel goeds tot stand kunnen brengen, dat nooit aan de buitenwereld bekend werd. De pastoor heeft hier vijftien jaar gewerkt, waarna 's Bisschops woord hem riep om rector te worden te Amsterdam, waar hij na ruim vijf en twintig jaar zijn ziel teruggaf aan zijn Schepper. Hij was een bijzondere vereerder van de H. Jozef en een tweede privé-devotie van hem was het dagelijks bidden van de kruisweg. Toen pastoor Dessens een aantal jaren hier was, werd de toeloop van katholieke badgasten reeds zo groot, dat men er over moest gaan denken in de zomermaanden aan hen een meer passende gelegenheid te bieden om hun Zondagsplichten waar te nemen. De pastoor heeft het middel gevonden in uitbreiding van de kerkruimte door het in 1906 doen aanbesteden van een bijbouw aan de westelijke zijkant van de kerk. De heer A. Slegers was de laagste inschrijver en heeft het werk uitgevoerd onder leiding van de heer C. L. M. Robbers, architect te Haarlem, die tekening, bestek en toezicht op zich had genomen. De zomergasten hadden nu een goede plaats en een zeer goed uitzicht op het altaar, al werd deze voor het uiterlijk van de kerk weinig fraaie vergroting door de parochianen schertsend de bult of de puist genoemd!

In het midden van 1906 werd pastoor verblijd met een fraai geschenk voor de kerk, bestaande uit twee gepolychromeerde beelden, voorstellende het H. Hart van Jezus en het H. Hart van Maria. Deze werden aan weerszijden van het altaar geplaatst en in 1933 in de nieuwe kerk aan beide zijden van de ronde boog aangebracht.

* * *

Zondag 5 November 1911 werd als opvolger van pastoor Dessens geïnstalleerd de zeer eerwaarde heer Mauritius Cornelis Marie Bohl, die kapelaan was te 's-Gravenhage. Hij heeft hier in Zandvoort zijn eerste en tevens laatste pastoraat mogen uitoefenen. Sterk van gezondheid was hij niet en daarom moeten we in deze priester bewonderen, dat hij, zijn wankele gezondheid ten spijt, zoveel alhier heeft kunnen bereiken, hetgeen moge blijken uit de volgende feiten.

Reeds in het begin van zijn pastoraat bleek al gauw, dat de kerk te klein werd, hoewel de zijdelingse aanbouw intussen in ruimte was verdubbeld. Daarom streefde hij er naar om een nieuwe grotere kerk te bouwen. God heeft echter aan hem slechts overgelaten de vele voorbereidende werkzaamheden daartoe te verrichten, zodat zijn opvolger bijna direct aan de bouw kon beginnen. Allereerst moest hiervoor grond worden aangekocht. De grond ten Oosten en Noorden van de bestaande gebouwen was hiervoor disponibel en na aankoop zorgde de herder, dat er tevens een katholieke school op gebouwd kon worden. Om de ongetwijfeld grote geldlening, die men daarvoor moest afsluiten, te kunnen financieren en tevens om voor de schulddelging te kunnen zorgen, werd door pastoor Bohl aangekocht in Januari 1919 de twee aan de Hogeweg

gelegen villa's Zomerzorg en Norma. De inkomsten, die deze panden zouden opleveren, wanneer ze als zomerpensions zouden worden verhuurd, vormden voor een deel de financiële grondslag voor zijn plannen. Voor de aankoop plaats had, streefde de pastoor er naar om hier enkele eerwaarde Zusters te krijgen, die dan tevens de leiding van de nieuwe school op zich zouden kunnen nemen. Dit lukte en op Woensdag 3 September 1919 arriveerden hier een Overste met drie Zusters van de Congregatie van de Franciscanessen, Dochters van de H.H. Harten van Jezus en Maria, wier moederhuis zich bevond in Salzkotten. Thans is in Nederland van deze congregatie een zelfstandige provincie met als moederhuis „Alverna" te Aerdenhout. De vier kloosterlingen, alhier aan het station gearriveerd, begaven zich naar de plaats van bestemming en de kerk aan de overzijde ziende, gingen ze eerst naar het Huis van God om daar Zijn genade af te smeken over hetgeen ze hier gingen ondernemen. De pastoor had de Zustertjes wel opgemerkt en begaf zich inmiddels naar „Sterre der Zee" en wachtte daar de Zusters op om hen te verwelkomen. De kennismaking was begrijpelijk van zeer verheugende aard. Evenals in den beginne de aarde, zo was Sterre der Zee kaal en ledig! Maar hierin kwam al gauw verandering. Het huis werd gemeubilleerd en reeds op 18 December 1919 was de kapel gereed en werd op die dag ingewijd.

De volgende zomer kwamen reeds de eerste families als badgasten en de goede zorgzame leiding van deze Zusters heeft vanaf 1919 tot heden een klinkende faam gehandhaafd.

Inmiddels had pastoor voor de bouw van de Mariaschool gezorgd, waarvan op 11 Maart 1920 de eerste steen werd gelegd. In Augustus van dat jaar heeft de heer C. Slegers in het gebouw, dat de architectuur van Pierre Cuijpers draagt, opgeleverd. 1 September werd de school ingezegend. Men begon de dag daarna met het onderwijs aan 90 leerlingen. Binnen vier jaar was dit aantal aangegroeid tot het dubbele en thans genieten meer dan 300 kinderen daar katholiek onderwijs!

Ook het voorbereidend lager onderwijs (kleuterschool) werd aan deze Zusters toevertrouwd, die gebruik maakten van enkele lokalen der lagere school.

De gezondheid van pastoor Bohl liet nog al eens te wensen over en daarom zijn er tijdens zijn pastoraat heel wat paters geweest, die hem in de zielzorg assisteerden. Het waren meestal Carmelieten en in latere jaren Franciscanen of Capucijnen. De pastoor had een bijzondere devotie tot de H. Maagd en het zal dan ook niemand verwonderen, dat het Zusterhuis aan de Hogeweg door hem werd genoemd „Sterre der Zee" en de R.K. school aan de Koninginneweg Mariaschool. Zijn laatste predicatie was een Mariapreek. Van de preekstoel maakte hij nimmer gebruik. Vermoedelijk vond hij het prettiger om de gelovigen vanaf het priesterkoor toe te spreken. Bijna tegelijkertijd met de voorbereidende werkzaamheden om te komen tot een nieuwe kerk, zorgde hij er voor de grondslag te leggen voor de nieuwe parochie in Aerdenhout-Bentveld. Ondanks de dure tijd, heeft pastoor Bohl met zijn kerkbestuur op 3 December 1920 een stuk grond gekocht aan de Sparrenlaan ter grootte van

5438 ca voor bijna *f* 20.000.—. Twee jaar later werd de kerk op dit terrein reeds ingewijd!

Een snel intredende dood maakte een einde aan dit vruchtbaar priesterleven en tevens aan zijn met zoveel piëteit en ijver begonnen werk voor de nieuwe kerk, alhier. Het was de 2de Mei van het jaar 1927. Pastoor Bohl werd op 7 Mei d.a v. op het R.K. kerkhof „De Buitenveldert" bij Amsterdam begraven. De parochianen hebben hun beminde herder vanaf de kerk alhier uitgeleide gedaan tot aan de „Tol" en aldaar plechtig het „In Paradisum" gezongen.

Bij hen, die pastoor Bohl hebben gekend, zal zeker zijn naam in dankbare herinnering voortleven en wel heel bijzonder bij de stille armen.

* * *

Tot zijn opvolger werd benoemd de zeer eerwaarde heer pastoor Cornelis Wijnker, die reeds pastoor was te Oude Scihld op Texel. De benoeming geschiedde op 8 Mei 1927 en de 29ste van die maand werd pastoor door het kerkbestuur afgehaald te Haarlem. De Zondag daarop werd hij plechtig geïnstalleerd door de hoogeerwaarde heer Deken van Haarlem, L. A. A. M. Westerwoudt.

Pastoor Wijnker, die wist, dat zijn eerste taak alhier bestond in het bouwen van een nieuwe kerk, besloot — dank zij de vele reeds door pastoor Bohl verrichtte voorbereidingen — met zijn kerkbestuur in de vergadering van 23 October 1927 tot de bouw over te gaan. De architect van de Mariaschool, Pierre Cuijpers, maakte de tekening en op 6 December van dat jaar had de aanbesteding plaats. Het werk werd gegund aan de firma Venhoven en Evers te Bloemendaal voor de somma van *f* 110.000.—. De plechtige eerste steenlegging had plaats op 13 Maart 1928, terwijl op 18 Juli de inzegening der kerk geschiedde. De daaropvolgende Zondag werd de kerk in gebruik genomen.

Het hoofdaltaar met tabernakel in de nieuwe kerk was een geschenk van de parochianen. Ook de beide zijaltaren zijn geschonken, het Maria-altaar door een familie uit de parochie en het Jozef-altaar door een familie uit Amsterdam. De panden Pretoria en Duinoord werden door pastoor Wijnker in April van 1928 aangekocht. Beide percelen grenzen aan Sterre der Zee en vormen samen met het genoemde zusterhuis een aaneengesloten complex.

In 1929 hadden de parochianen van St. Agatha behalve de gewone hoogtijdagen twee belangrijke plechtigheden mee te maken. Ten eerste de plechtige kerkconsecratie door Mgr. J. D. J. Aengenent, Bisschop van Haarlem. Dat was op de 10de Juni. De dag te voren was monseigneur plechtig ingehaald in optocht vanaf de Tol. De volgende dag verrichtte de Bisschop de inwijding van de kerk, die thans in gebruik is.

Het jaar daarvoor was gelukkig de pastorie vergroot met een 2de verdieping, waardoor de behuizing van de pastorie geriefelijker werd en ruimte beschikbaar kwam voor een kapelaan, die dan ook op 14 September 1928 alhier zijn intrek nam.

Het tweede heuglijke feit betrof het 25-jarig priesterfeest van de parochieherder, dat hij mocht vieren op 15 Augustus 1929.

Het feest begon de avond tevoren reeds, toen pastoor Wijnker om

7 uur aan de grens van de parochie werd ingehaald door kapelaan Ligthart en het kerk- en armbestuur. Bij het plechtig Lof dat hierop volgde, assisteerden de kapelaan en pater Barnhoorn. De belangstelling was zó groot, dat de nieuwe kerk bijna te klein was. De kerk was eenvoudig doch smaakvol versierd. Voor de kerk was een mooie versiering aangebracht, bestaande uit twee zuilen met gladiolen opgesierd en overkoepeld door een ereboog, waarboven de woorden Bone Pastor.

De volgende morgen droeg de jubilaris de solemnele Hoogmis op, geassisteerd door pater J. Scholten van de Priesters van het H. Hart en de parochiekapelaan. Pater Scholten hield de feestpredicatie. Na de Hoogmis werd om 12 uur gelegenheid geboden aan de gelovigen tot complimenteren. Des avonds te zeven uur wederom een plechtig Lof, terwijl na afloop in het patronaat een feestavond werd gehouden, waarbij het cadeau werd aangeboden, dat bestond uit een compleet dejeuner-, dineren souperservies met glaswerk. Een album met de namen van degenen, die hadden bijgedragen, ging hierbij vergezeld. De R.K. zangvereniging Arti et Religioni, o.l.v. Tom de Vries, verleende op voortreffelijke wijze haar medewerking tot het welslagen van deze avond, waarmee het feest werd besloten.

In de eerste jaren van zijn pastoraat heeft pastoor Wijnker de verschillende Mariacongregaties opgericht. Begonnen werd met de meisjesen jongensafdeling op 1 December 1928, terwijl op 8 December 1929 de afdeling dames in het leven werd geroepen en tenslotte op 16 Februari 1930 nog de afdeling heren. Pastoor wist alle vier de afdelingen tot grote bloei te brengen en trouw werden de oefeningen door de leden bijgewoond.

23 Augustus 1928 had de plechtige doop plaats van een drietal klokken, die de namen kregen van H. Agatha (kerkpatrones), H. Adrianus (conpatroon van Zandvoort vóór de reformatie) en H. Cornelius (patroon en naamheilige van pastoor Wijnker). De samenklank bestond uit de eerste drie tonen van het Te Deum.

Op 8 December 1928 kregen de schoolkinderen de nu nog fraaie Lourdesgrot. In 1928 werd ook het oude kerkgebôuw met bijgebouwen omgezet in het tegenwoordige patronaatsgebouw.

3 Maart 1932 waren de eerwaarde Zusters hier 12½ jaar en van dit feit maakte pastoor Wijnker gebruik het verdienstelijke werk van de Zusters op waardige wijze te belonen. De parochianen schonken namelijk een beeld van het H. Hart, dat geplaatst in de tuin van Sterre der Zee, op 5 Juni 1932 met grote plechtigheid werd geïntroniseerd na afloop van de Hoogmis. De entree van ons dorp is er werkelijk door verfraaid en vooral de katholieke bezoekers hebben meermalen uiting gegeven aan hun ontroering bij de aanblik van dit prachtig uitgevoerd beeldhouwwerk, dat tot 1940 daar rustig mocht staan als een symbool van het „Venite ad Me omnes".

In de nacht van 11 op 12 September 1940 tijdens de algemene verduistering vanwege de oorlog, toen niemand tussen 10 uur en 4 uur 's nachts op straat mocht, tenzij Rijks-Duitsers, politie en leden van de luchtbeschermingsdienst, werden op laaghartige wijze de handen van dit beeld afgeslagen. Daders natuurlijk onbekend. Een algemene ontroe-

ring en heilige verontwaardiging ging door de rijen van de bevolking van Zandvoort, zowel bij niet-katholieken als bij de katholieken zelf. Van alle kanten, ook van buiten de parochie, vooral van Amsterdam kwamen brieven binnen van deelneming. Door verschillende personen werd er geld gestuurd voor herstel en desnoods voor een nieuw beeld. Zondag 15 September werd een Lof tot eerherstel gehouden, waarbij behalve zeer veel parochianen, ook veel protestanten en zelfs Joden tegenwoordig waren. Met grote bekwaamheid heeft de Zandvoortse steenhouwer S. van der Kooi geheel belangeloos het beeld op kunstige wijze gerepareerd en daardoor Zandvoorts katholieke bevolking aan zich verplicht. Niets aan het beeld wijst er op, dat deze schennis heeft plaats gehad.

We keren terug naar pastoor Wijnker, die een grote liefhebber was van paarden. Hier had hij steeds een paard met een soort tilbury, waarvan hij graag gebruik maakte om een of andere boodschap te verrichten, die meer aan de rand van het dorp te doen stond. Reeds in zijn eerste standplaats als pastoor was hij dat gewoon. Die „weelde" was hem aldaar bijna duur te staan gekomen. Pastoor's paard was enigszins schichtig en ging een keer op hol. Het rijtuigje raakte met zijn bestuurder in een greppel langs de weg. Het voertuig werd deerlijk gehavend, doch de pastoor kwam er met de schrik af!

Geheel onverwacht ontvangt pastoor Wijnker op Maandag 11 Mei 1936 zijn benoeming tot pastoor van Dordrecht. Hij zou juist die dag met de meisjes van de Mariacongregatie een verdiend dagreisje maken per autobus. Bij het instappen zei de pastoor heel laconiek: „De pastoor van Dordrecht gaat ook mee". Gezichten als vraagtekens! De gehele dag heeft pastoor niet over zijn benoeming gesproken, maar toen de reis ten einde was, vertelde hij bij het uitstappen, dat dit de laatste keer was en pas toen gaf hij met bewogen stem de reden aan. Hij had het plezier van de meisjes op die dag niet willen bederven, maar de verslagenheid op het einde van de dag was algemeen.

* * *

Zo zijn we dan gekomen aan de thans met zijn kerkbestuur en zijn parochianen jubilerende herder, de zeer eerwaarde pastoor Petrus van Diepen, wiens pastoraat zich tot op heden toe heeft gekenmerkt door verschillende merkwaardige historische gebeurtenissen, waarvan ik U hiervoor reeds een meldde. Ze waren deels van verheugende, deels van minder prettige aard. We zullen zoveel mogelijk de chronologische volgorde handhaven, waarbij U zult ervaren, dat de laatste 15 jaar van dit 100-jarig bestaan der parochie zijn ups en downs heeft gekend.

Laten we echter eerst de huidige pastoor inhalen vanaf de Tol op 22 Mei 1936, waar hij met de auto arriveerde en vanwaar hij, voorafgegaan door verschillende jeugdverenigingen met hun vlaggen naar de kerk werd geleid. Voor de kerk stond een groot aantal gelovigen hem reeds op te wachten. Voorafgegaan door bruidjes en misdienaars schreed de nieuwbenoemde herder naar het priesterkoor, waar hij door de Hoogeerwaarde Deken J. C. J. Sondaal plechtig als pastoor werd geïnstalleerd. Hierbij waren tegenwoordig de burgemeester H. van Alphen, de oud-

burgemeester met zijn echtgenote, de commissaris van politie, de secretaris van de Gemeente, wethouder, kerk- en armbestuur en vanzelfsprekend een grote schare gelovigen.

Hoewel het niet op mijn weg ligt te treden buiten de paden der historie, neem ik toch de vrijheid enkele eigenschappen van onze huidige pastoor te belichten, hierbij voorgelicht door in nauw contact staande relaties van deze priester. Zo hebben we pastoor leren kennen als een man van nauwgezette plichtsbetrachting, hetgeen zich openbaart zowel in zijn persoonlijk als in zijn priesterleven. Hij is vol zorg voor de hem toevertrouwde zielen en wel heel in het bijzonder voor de zieken en stervenden. Deze priester, die voor zich zelf streng leeft, vraagt dit in zekere mate ook van zijn parochianen. Hij houdt van orde en regelmaat, in zijn persoonlijk leven, maar ook in de kerk en is in dit opzicht niet gemakkelijk uit zijn evenwicht te brengen. De leiding der zielen en het bestuur van zijn parochie vergen zijn voortdurende aandacht en de kracht, die daarvoor moet worden opgebracht, vindt deze priester dagelijks aan het altaar, in zijn breviergebed en in zijn persoonlijke devotie, zeer wel beseffend, dat deze genadebronnen Gods voor een priester onontbeerlijk zijn. Een liefdevolle zorg legt deze priester aan den dag voor de inwendige versiering en verfraaiïng van het kerkgebouw en tenslotte mogen we hier memoreren, dat pastoor van Diepen zich al spoedig ontpopte als een uiterst bekwaam financier, hetgeen in de omstandigheden van vandaag eveneens van onschatbare waarde geacht kan worden.

In 1938 kreeg pastoor eerst een mooie Smyrnaloper, die in de kerk ligt van het hoofdaltaar naar de communiebank en enkele maanden later een dito dwarsloper voor de altaartombe. In 1946 werd een van beide lopers op klaarlichte dag gestolen. Gelukkig werd deze dwarsloper een dag later door een Zandvoorts meisje opgemerkt in een tweedehandswinkel te Haarlem en via de inmiddels verwittigde politie kwam deze loper weer spoedig terug.

In 1939 werd pastoor verblijd met een prachtig vaandel, waarop een voorstelling betrekking hebbende op het Sacramentswonder van 1345 te Amsterdam. Het bestuur van het genootschap van de Stille Omgang — de vereniging was alhier 22 Februari 1928 opgericht — had daartoe de nodige gelden bijeengespaard en werd hierin terzijde gestaan door milde giften van de parochianen, bijzonder van de leden van deze vereniging.

De Edelwacht van het Allerheiligste Sacrament voor de schoolkinderen werd op 21 Juli 1939 opgericht en op het feest van Christus-Koning 27 October 1940 geschiedde de eerste plechtige opdracht.

Het volgend jaar, we zijn reeds in de oorlog, heeft in de nacht van 22 op 23 Juli 1941 een vliegmachine, die zeer laag overvloog en vermoedelijk werd achtervolgd door een vijandelijk toestel, haar bommenlast afgeworpen en werd het patronaat door een viertal van deze projectielen getroffen. Wonder boven wonder zijn de bommen niet ontploft. Het was een geweldige ravage en de schade werd geschat op 2½ duizend gulden. Zo spoedig mogelijk is het opruimingswerk ter hand genomen en de schade hersteld.

Het zilveren priesterfeest van pastoor van Diepen werd op 15 Aug. 1941 tengevolge der tijdsomstandigheden wel alleen kerkelijk gevierd met een plechtige Hoogmis door de jubilaris opgedragen, maar toch wilden de parochianen een blijk van dankbaarheid aanbieden en zo bekwam de kerk het fraaie klankbord, dat in October 1941 boven de preekstoel werd aangebracht.

De jaren 1942 en 1943 werden voor Zandvoorts parochie rampjaren. Het strand was reeds gesloten en mocht door niemand betreden worden en op 7 November 1942 volgde het bevel tot evacuatie van de bevolking. Ook de Eerw. Zusters moesten vertrekken. Alleen mensen die niet gemist konden worden, waaronder ook de Pastoor, mochten hier voorlopig blijven. De kerk mocht in gebruik blijven voor de zegge 200 katholieken — 40 huisgezinnen — die niet hoefden te vertrekken.

Uit voorzorg werd de inventaris van Sterre der Zee naar een veiliger plaats overgebracht, terwijl ook de beste paramenten en andere kostbaarheden van de kerk tijdelijk zijn bewaard gebleven in het Bisschoppelijk Museum te Haarlem.

Op 10 November 1942 werd het patronaatsgebouw gevorderd en ingericht als een soort Wehrmachtsheim. Pastoor noteert na deze rampspoeden: „Wat ons nog verder boven het hoofd hangt weet God alleen. In Te Domine speravi, non confundar in aeternum."

Precies een jaar later werd door de Duitsers in de kerktoren dynamiet gelegd met de bedoeling om de toren bij naderend krijgsgevaar te laten springen. Gelukkig is deze mooie toren gespaard gebleven en de tweede dag na de capitulatie van Duitsland hebben de bezetters onder leiding van Canadese officieren alvast de leiding naar de gevaarlijke spingstof moeten weghalen. Op 20 Juli 1945 is ook het dynamiet verwijderd.

Een nieuwe ramp teisterde de parochie, toen op 8 April 1943 de drie bronzen klokken uit de toren werden weggeroofd.

Na deze jaren van onspoed verheugt het ons te mogen melden, dat in het jaar 1944 op 7 Maart de pastoor in het bezit kwam van een reliquie van onze patrones St. Agatha. Dit feit alleen vergoedde alles, wat aan rampspoed in de voorgaande jaren was meegemaakt en is een geschiedenis op zich zelf, die zeer interessant is, doch in het bestek van onze historieschets te veel ruimte zou vergen. Door het verzamelen van giften werd de pastoor in staat gesteld aan de firma Brom te Utrecht op te dragen een reliekschrijn te vervaardigen en thans wordt iedere maand dit juweel van edelsmeedkunst gebruikt in het Lof ter ere van St. Agatha, waarna de reliquie zelve wordt vereerd. We herdenken hierbij dankbaar de Broeders van Maastricht, die zo welwillend zijn geweest deze reliquie aan de parochie af te staan.

Na de oorlog werd Zandvoort weder spoedig voorzover mogelijk bevolkt. 6 Augustus 1945 keerden de Zusters weder in Sterre der Zee terug en het aantal parochianen vermeerderde met de week.

Reeds voor het einde van de oorlog had het kerkbestuur besloten een nieuwe bronzen klok te bestellen en op 22 December 1946 werd deze klok door Deken J. van der Wiel gedoopt. Deze klok weegt 542 kg en de toonhoogte is a'. Het randschrift luidt: AGATHA EST NOMEN MEUM. INVOCO FIDELES AD ECCLESIAM DEI. De vertaling is:

Agatha is mijn naam. Ik roep de gelovigen op naar Gods Kerk. Deze klok wordt steeds geluid voor alle kerkdiensten.

Bijna twee jaar later, op 12 November 1948, kwamen de beide andere klokken, zodat het drietal evenals voor de oorlog, thans weder zijn diensten bewijst aan de parochianen. Ze werden door Deken J. Kuilman gedoopt. De kleinste weegt 325 kg, toonhoogte b' met het randschrift: MARIA REGINA VOCARI VOLO — PACEM AFFERO MUNDO. De vertaling is: Ik wil Maria Koningin genoemd worden. Ik breng vrede aan de wereld. De grootste weegt 657 kg, toonhoogte g' met het randschrift: JOANNES VOCOR: EGO SUM VOX CLAMANTIS IN DESERTO: PARATE VIAM DOMINI. Hiervan is de vertaling: Ik heet Joannes: Ik ben de stem van een roepende in de woestijn: Bereidt de weg des Heren (Luc. 3, 4).

De samenklank van deze drie klokken wordt gevormd door de eerste drie tonen van het Gloria uit de Paasmis.

In de maand October van 1948 zijn in de kerk nieuwe glas-in-loodramen aangebracht, waarin voorstellingen van verschillende heiligen, omgeven door mooie symbolieken, terwijl de sequentia VENI SANCTE SPIRITUS uit de H. Mis van Pinksteren in zijn geheel is opgenomen. De volledige verklaring in een folder kan men bekomen des Zondags achter in de kerk.

22 November 1948 was pastoor van Diepen hier 12½ jaar werkzaam. Dit feit werd zeer plechtig gevierd en de parochianen schonken aan de feesteling een vijfstel, bestaande uit kazuifel, twee dalmatieken, koorkap en velum met verder toebehoren, alles in de liturgische kleur wit.

En zo zijn we genaderd tot de tegenwoordige tijd en zal het honderdjarig parochiebestaan op luisterrijke wijze worden gevierd in een kerkgebouw, dat sinds de stichting door inwendige verfraaiïng is geworden tot een waardig huis van God, de trots van Zandvoorts parochianen. De laatste en niet geringste verfraaiïng van dit Godshuis is het parochiecadeau bij dit eeuwfeest: Een in overeenstemming met de rustige sfeer van dit kerkgebouw zeer fraaie kruisweg, waarvan de veertien staties zijn uitgevoerd in een van de modernste procedé's. De afbeeldingen zijn op opelineglas geschilderd en daarna ingebrand. Evenals de mozaïeken en de nieuwe kerkramen zijn de tekeningen van deze kruisweg ontworpen door de heer L. Lourijsen, die echter de uitvoering van zijn laatste werk niet meer heeft mogen beleven.

Na deze eerste honderd jaar mogen de katholieken van Zandvoort dankbaar terugzien op wat de zes parochieherders in samenwerking met de parochianen hebben tot stand gebracht, hetgeen ik U heb trachten te vermelden in deze simpele historie-schets en mogen de parochianen van morgen hun dankbaarheid daadwerkelijk uiten door in de nu voor ons liggende jaren evenals in het verleden, zich als trouwe gelovigen te stellen onder de veilige hoede van degenen, die door de Kerkelijke Overheid over hen zijn of worden aangesteld.

Cr.

Zandvoort, 11 Juli 1951.

EEN TERUGBLIK OP HONDERD JAAR GODSDIENSTIG LEVEN.

„De Koningsstandaard komt te voorschijn".
(Hymnus „Vexilla Regis")

De pas benoemde Pastoor L'Ami, een man van 37 jaar en dus nog in de fleur en de kracht van zijn leven, stond in September 1851 voor een zeer zware taak. Dat hij een nieuwe kerk met pastorie te bouwen had was niet het ergste; hij moest het parochie-leven, ja eigenlijk heel het katholieke leven in Zandvoort opbouwen. Het moge hier dadelijk al tot zijn eer gezegd worden, dat kapelaan L'Ami van Purmerend bereid gevonden werd het apostolaat van het arme en moeilijke Zandvoort voor zijn rekening te nemen en in zijn benoeming door de Aartspriester van Holland, Zeeland en West-Friesland de uitdrukking zag van Gods heilige wil.

Hoe zag „katholiek Zandvoort" er in die dagen uit? In 1840, elf jaar dus vóór de aankomst van Pastoor L'Ami, telde de gemeente Zandvoort op 1062 inwoners slechts 150 katholieken, dat is ruim 14 % of ongeveer een zevende van de totale bevolking. Terwijl in verscheidene naburige gemeenten de katholieken een zeer belangrijke minderheid of zelfs een grote meerderheid vormden, maakten zij te Zandvoort maar een heel zwakke minderheid uit. We weten te weinig af van de lotgevallen van de oude Zandvoortse bevolking om nog met zekerheid vast te kunnen stellen, door welke oorzaken dit opvallende verschijnsel met die naburige plaatsen ontstaan is; het feit hebben we te constateren en we moeten er rekening mede houden. Een ander feit dat we niet over het hoofd mogen zien bij de beoordeling der godsdienstigheid van de Zandvoortse katholieken van omstreeks 1851 is de armoede waaronder Zandvoort zeer lang gedrukt ging. Door de aanleg van de straatweg in de eerste helft van de vorige eeuw was het arme zeedorp eindelijk uit zijn isolement verlost. Deze toegang naar zee deed Zandvoort geleidelijk tot badplaats uitgroeien en Zandvoort kon voortaan zijn producten gemakkelijker naar elders afvoeren, zodat het zeer lage economische peil meer en meer ging stijgen. Zo iets gaat echter langzaam in zijn werk en omdat het nauwelijks 25 jaar geleden begonnen was, was de Zandvoortse bevolking van 1851 nog verre van welvarend te noemen. De arme dorpelingen hadden nogal eens vaak hun toevlucht gezocht in strandjutterij en stroperij en nóg altijd moesten ze hard ploeteren om aan de kost te komen. En omdat menige huismoeder als „visvrouw" regelmatig met haar waar stadwaarts trok, kwamen het geregelde gezinsleven, het toezicht op de kinderen en hun opvoeding zeer in het gedrang. Pastoor L'Ami schrijft in zijn aantekeningen over kinderen die „om zoo te spreken bijna op straat waren opgevoed en als zonder ouders", terwijl hij op een andere plaats aantekent, dat de kinderen doorgaans zonder ouders thuis waren en de gehele week omgingen met protestantse kinderen van wie ze allerlei onwaarheden hoorden over de Katholieke Kerk. „Geen wonder — aldus Pastoor L'Ami — dat hier ongelukkiglijk veel gemengde huwelijken met de nasleep van de ongelukkige gevolgen gekomen zijn."

Hier legt de eerste herder van Zandvoorts parochie inderdaad de vinger op de wonde! Dit feit mag in het vervolg van ons artikel niet worden vergeten. Tot 1851 maakte Zandvoort deel uit van de parochie of „statie" Overveen en de pastoor of kapelaan van Overveen kwam om de twee of drie weken en op enkele hoge feestdagen te Zandvoort de H. Mis opdragen en in andere geestelijke behoeften voorzien. De katholieken van Zandvoort waren zodoende niet van geestelijke hulp verstoken en bovendien konden zij, voor zover de afstand en de weersgesteldheid dat toelieten, in de naburige „staties" ter kerke gaan, maar het is voor iedereen duidelijk, dat het ontbreken van een eigen, vaste parochie-priester of pastoor de toch al zorgelijke conditie van de Zandvoortse katholieken nog beduidend vergrootte. Om dit kwijnend godsdienstig leven weer op te heffen was er groot gebrek aan een normale, regelmatige zielzorg.

We zijn bij dit alles even blijven stilstaan, omdat dit naar onze mening voor een juiste, billijke beoordeling van het godsdienstige leven in onze parochie werkelijk noodzakelijk is.

Uit alles blijkt, dat Pastoor L'Ami een man van karakter was, een priester met een groot geloof, met een eenvoudige, innige devotie tot Maria, de „Hulp der Christenen" en „Onbevlekte Moedermaagd" en met een onverwoestbaar vertrouwen in de goddelijke Voorzienigheid. Dit alles had hij nodig en katholiek Zandvoort had juist behoefte aan zulk een priester. Deze originele en zeer merkwaardige man, die zelf zeer arm leefde, heeft bijna 38 jaar lang onvermoeid voor zijn arme parochie gewerkt. Hij was zeer goed voor armen en zieken. Zijn weldadigheid en herderlijke toewijding, speciaal bij het preken en katechismus geven zijn spreekwoordelijk gebleven. Dat het zielenheil van zijn parochianen hem zeer ter harte ging, blijkt o.a. uit het feit, dat er reeds in 1854 te Zandvoort een Missie gegeven werd en daarna nog, onder Pastoor L'Ami, in de jaren 1857, 1861, 1865, 1869 en 1879. Over het welslagen van deze Missies betuigt Pastoor L'Ami in zijn notities meermalen zijn dankbare tevredenheid. Zeer tevreden was hij ook over de ijver van zijn parochianen bij de plechtige viering van de Jubilé-Aflaat in 1875.

* * *

Toen Pastoor L'Ami zich in 1851 te Zandvoort vestigde, waren er in de gemeente Zandvoort ruim 200 katholieken; in 1889, zijn sterfjaar, was hun aantal daar tot 500 gestegen. Hoewel dus aanmerkelijk toegenomen, vormden ze toch nog maar een kleine parochie, wat bijvoorbeeld goed te zien is aan het aantal kinderen die hun Eerste Heilige Communie deden: volgens de mededeling van ooggetuigen waren het in 1881 één jongen en twee meisjes en in 1888 — het gebeurde toen om de twee jaar — elf jongens en zes meisjes.

Onderstaande vergelijkende tabel zal onze lezers in staat stellen zich een beeld te vormen van de getalsterkte der katholieken van de Gemeente Zandvoort in de periode van 1840 tot 1951. Men moet hierbij evenwel voor ogen houden, dat de parochie Zandvoort lange tijd meer gebied omvatte dan de gemeente: ook Bentveld heeft tot 1923 tot de

parochie Zandvoort behoord. Het aantal p a r o c h i a n e n zal daarom tot genoemd jaar iets hoger liggen dan het aantal k a t h o l i e k e n van onze tabel.

Jaar	Aantal inwoners van Zandvoort	Aantal Katholieken	Percentsgewijze berekend
1840	1062	150	14,1
1849	1136	202	17,8
1889	2589	504	19,5
1899	3168	673	21,2
1909	3794	687	18,1
1920	6529	1227	18,8
1930	8034	1479	18,4
1940	9100	1553	17
1951	11300	2260	20

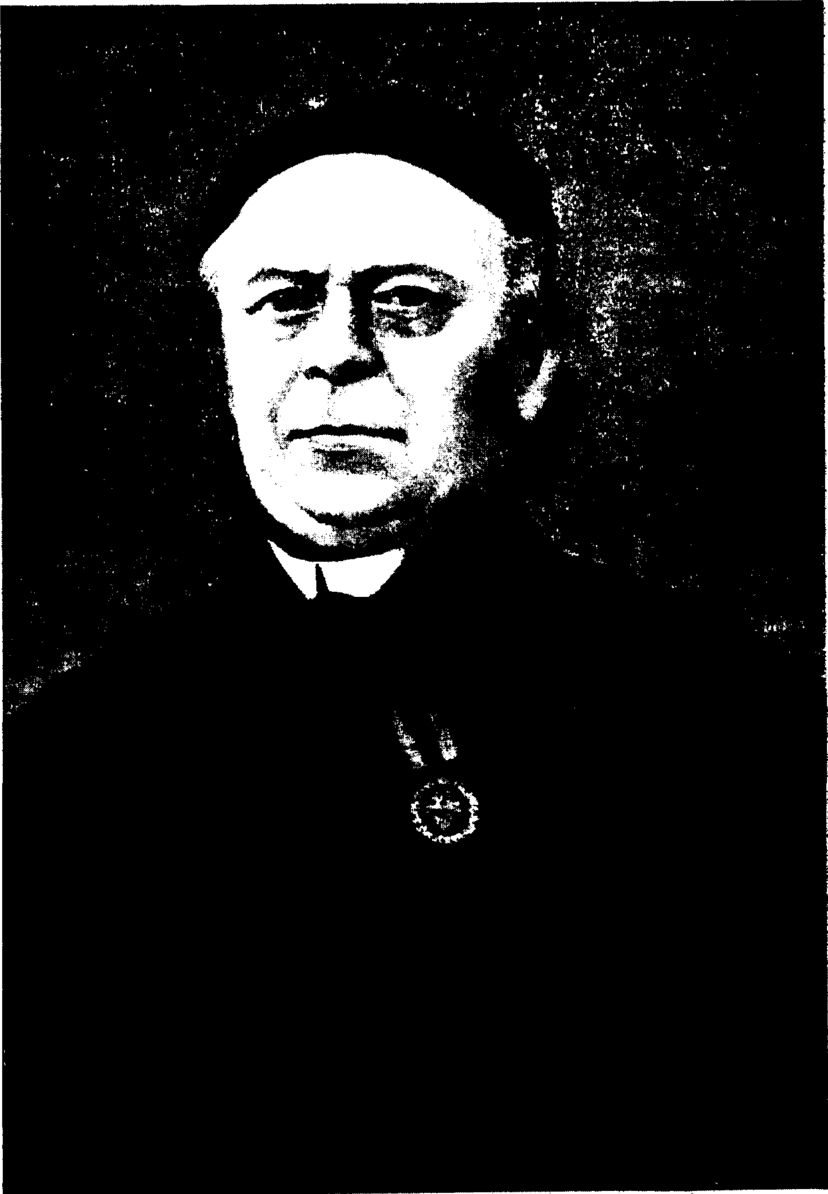
Deze tabel leert ons, dat het aantal Zandvoortse katholieken bijna altijd minder dan een vijfde gedeelte van de totale bevolking heeft bedragen. Het is van belang hierop de aandacht te vestigen, omdat, zoals wij al gezien hebben, deze kleine minderheid met alle daaruit voortvloeiende gevolgen, speciaal in een plaats als Zandvoort, het steeds moeilijk heeft gemaakt tot een echt bloeiend en vurig katholiek leven te geraken.

* * *

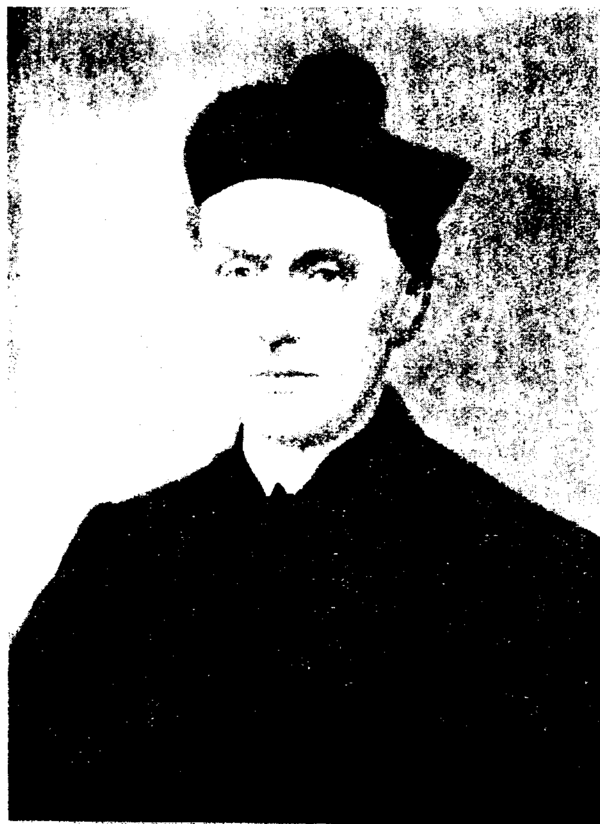
Onder de volgende Pastoors wordt telkens weer melding gemaakt van goed geslaagde Missies. Zo bijvoorbeeld gaven de Paters Redemptoristen van 9 tot 19 December 1893 een Missie, die „uitstekend geslaagd mag genoemd worden." En verreweg de meeste parochianen kunnen zich nog de laatste Missie herinneren, die gegeven werd in Febr.-Maart 1947. Ondanks de koude en het ongunstige winterweer was de deelname zeer groot. Bovendien werden te Zandvoort parochiale retraites gehouden van 28 November 1932 tot 6 Januari 1933 onder leiding van twee Paters Capucijnen en ook daarmee mochten goede resultaten bereikt worden.

Een verblijdende belangstelling voor ons H. Geloof en het godsdienstig leven trad ook aan de dag bij de zes conferenties voor niet-katholieken, die tussen Allerheiligen en Kerstmis 1938 gegeven zijn en waarbij ook veel katholieken tegenwoordig waren.

In dit zeer onvolledige overzicht van het godsdienstig leven van de parochie van Sint Agatha mag intussen de vermelding van een belangrijk feit niet achterwege blijven: door de goede zorgen van Pastoor Bohl arriveerden te Zandvoort in September 1919 de Eerwaarde Z u s t e r s, die in September 1920 de katholieke school begonnen met 90 leerlingen. Sindsdien is het aantal leerlingen steeds toegenomen en hebben de Zusters, bijgestaan door toegewijde lekenleerkrachten, haar zegenrijk werk gedaan in Lagere School, Kleuterschool en Naaischool. Zonder enige overdrijving mag gezegd worden, dat deze bescheiden arbeid van de Eerw. Zusters een zichtbare invloed ten goede heeft uitgeoefend op de

PASTOOR J. J. L'AMI

PASTOOR S. WITTE

PASTOOR P. L. DESSENS

vorming van Zandvoorts katholieke jeugd. Gaarne had de parochie in 1944 op feestelijke wijze het feit willen vieren van het 25-jarig verblijf der Zusters. In verband echter met de evacuatie der Zusters kon die viering geen doorgang vinden.

* * *

Een juiste kijk op het geestelijk leven der parochie in de laatste jaren is niet zo gemakkelijk te geven en we moeten ons beperken tot de vermelding van enkele schaduwkanten en lichtzijden. De minder gunstige omstandigheden, die Pastoor L'Ami bij de kleine katholieke minderheid aantrof, zijn zeer lang blijven nawerken en sommige daarvan doen nog steeds hun invloed gelden. Het kwaad der gemengde huwelijken is nog verre van overwonnen en het veelvuldig verkeer met niet-katholieken van allerlei kleur heeft niet nagelaten de geloofskracht en de godsdienstige ijver van menig katholiek aanmerkelijk te verzwakken. Bovendien is het jaarlijks terugkerende badseizoen van minstens drie maanden storend voor het normale, geregelde katholieke gezinsleven en werkt het gemakkelijk een te grote en te eenzijdige aandacht voor het stoffelijke en wereldse in de hand. Het valt daarom niet te verwonderen, dat door dit alles de godsdienstige geest van het katholieke gezin schade heeft geleden en velen zich te weinig hebben bekommerd om het „éne noodzakelijke" waarover Jezus sprak tot Martha. Dit zijn ongetwijfeld schaduwzijden, waarop we in alle eerlijkheid moeten wijzen. Maar gelukkig zijn er ook l i c h t z ij d e n, die hoop geven voor de toekomst en we haasten ons die te noemen. Zo is er bijvoorbeeld een goede kern van parochianen, die wekelijks en zelfs dagelijks communiceren. Het kerkbezoek van de kinderen, het bijwonen van de „schoolmis" is de laatste tijd aan het opleven. Verder mogen we wijzen op de devotie tot het Onbevlekte Hart van Maria, verbonden aan de Eerste Zaterdag van de maand. Deze godsvrucht heeft in de laatste jaren, naast de reeds lang beoefende devotie tot Jezus' H. Hart, in onze parochie al goed wortel geschoten en al is zij nog niet zo „ingeburgerd" als die van de Eerste Vrijdag en blijft zij daarom nog steeds voor uitbreiding vatbaar, er is toch al een goede kern van vereerders van Maria's Onbevlekt Hart. Het gevolg daarvan is, dat, evenals op de Eerste Vrijdagen, ook op de Eerste Zaterdagen het kerkbezoek beduidend groter is dan op de andere weekdagen. En dan is het ook hier de plaats om met waardering en bewondering te wijzen op het „Genootschap van de Stille Omgang", waarvan de „Altaarwacht" een onderafdeling is. Het „Genootschap van de Stille Omgang" is sinds de oprichting (22 Febr. 1928) steeds in bloei toegenomen en behoort thans tot de meest bloeiende kerkelijke verenigingen van deze parochie. Het telt alleen op Zandvoort, dus binnen de eigen parochie, 265 leden. Deze dóór en dóór katholieke devotie van de mannen van onze parochie is een zeer verheugend en bemoedigend feit.

Om het parochiële leven in een plaats als Zandvoort met juistheid te beoordelen, speciaal waar het zwakkere zijden vertoont, moet men zeker rekening houden met de aanwezigheid van een groot aantal f o r e n s e n, want de katholieke forensen vormen ongeveer de helft van het aantal

parochianen. Deze katholieken, die hun bedrijf of beroep elders uitoefenen, bemoeien zich betrekkelijk weinig met het parochiële leven en zijn er tamelijk buiten blijven staan. Dit geldt voornamelijk in verband met het katholieke verenigingsleven. De band tussen hen en de parochie is dus niet zo sterk. Dat wil niet zeggen, dat die forensen daarom minder goede katholieken zijn. Er zijn waarschijnlijk zelfs een aantal zeer vurige katholieken bij. We willen hier slechts laten uitkomen, dat hun katholieke leven niet zo ten goede komt aan het normale katholieke leven in parochieel verband en alles wat daarmee samenhangt. Juist omdat het hier waarschijnlijk gaat over een niet onbelangrijk aantal zeer goede en ijverige katholieken, is het eigenlijk jammer, dat het grote geestelijke „gezin" dat parochie heet, van hen niet meer steun ondervindt.

* * *

Een zeer voorname uiting van het geestelijk leven in een parochie vormen tenslotte de roepingen tot het H. Priesterschap en de kloosterlijke staat. Het aantal van Zandvoort afkomstige Priesters, Broeders en Zusters zou weliswaar wel wat groter kunnen zijn in het ruime tijdsbestek van een eeuw, maar als we nog eens denken aan de bijzondere moeilijkheden, waarmede het katholieke leven te Zandvoort te kampen heeft gehad, mag dit betrekkelijk kleine getal ons toch ook weer niet te zeer verwonderen. Om aan de rechtmatige belangstelling van onze lezers te voldoen laten we hier de volledige lijst volgen.

PRIESTERS

1. **Pater Euphronius Zantvoort O.F.M.** (Franciskus Johannes Zantvoort)
   geb. 3 Januari 1884 te Schoten; trad 6 Febr. 1902 in het novitiaat van de Paters Franciscanen te Wychen; werd 21 Maart 1909 priester gewijd te Weert. Omdat reeds tijdens zijn gymnasiale studies zijn ouders naar Zandvoort verhuisd waren, deed Pater Zantvoort de 12de April 1909, op 2de Paasdag, zijn eerste plechtige H. Mis te Zandvoort. Na in verscheidene bedieningen en op tal van plaatsen werkzaam te zijn geweest is Pater Zantvoort thans als Rector verbonden aan „Huize Providentia" te Sterksel (N.Br.).

2. **Pater Henk Barnhoorn M.S.F.** (Hendrik Johannes)
   geb. 24 Juli 1901 te Velsen; trad in Sept. 1924 in het novitiaat der Missionarissen van de H. Familie te Grave; werd priester gewijd te Oudenbosch de 27ste Juli 1930 en aangezien hij reeds tijdens zijn lagere studiën gedurende de vacantie te Zandvoort verbleef, deed hij de 3de Augustus 1930 aldaar zijn Eerste Plechtige H. Mis. Sinds 1933 is hij werkzaam als professor in de H. Schrift in het Seminarie „Sint Joannes Berchmans" te Oudenbosch.

3. **Pater Frans Zegwaard M.S.C.** (Franciscus Hendrikus)
   geb. 20 Maart 1912 te Zandvoort; trad in het novitiaat der Missionarissen van het H. Hart in Aug. 1931; werd priester gewijd 10 Augustus 1937 en deed de 15de Augustus d.a.v. zijn Eerste Plech-

tige H. Mis te Zandvoort. Pater Frans Zegwaard is werkzaam in de Missie van de Philippijnen en is heden, na bijna 13 jaren zware missie-arbeid, voor een jaar vacantie weer naar ons vaderland teruggekeerd.

4. **Pater Dr. Ansfridus Hulsbosch O.E.S.A.** (Henricus Hulsbosch) geb. 3 Mei 1912 te Zandvoort; trad de 20ste Sept. 1932 in het novitiaat der Paters Augustijnen en werd op 30 Juli 1938 priester gewijd. Hoewel op Zandvoorts parochie-gebied wonend kerkten zijn ouders te Vogelenzang, waar Pater Hulsbosch de 7de Augustus 1938 zijn Eerste Plechtige H. Mis heeft opgedragen. Op 14 Augustus d.a.v. deed hij nog een Plechtige H. Mis te Zandvoort. Hij is thans als professor verbonden aan het Theologisch Studiehuis van zijn orde te Nijmegen.

5. **Pater Henk Zegwaard M.S.C.** (Hendricus Franciscus) geb. 17 Mei 1915 te Zandvoort; trad in het novitiaat der Missionarissen van het H. Hart in Augustus 1934. Hij werd op 22 December 1940 priester gewijd en deed de 26ste December d.a.v. zijn Eerste Plechtige H. Mis te Zandvoort. Evenals zijn heerbroer Pater Frans Zegwaard is hij thans werkzaam in de Missie van de Philippijnen.

6. **Pater Deocharus O.F.M. Cap.** (Piet Reijer) geb. 30 Januari 1918 te Schoten; trad in het novitiaat der Paters Capucijnen de 28ste Aug. 1937 en werd op 4 Augustus 1944 priester gewijd. De 15de Augustus 1944 deed hij zijn Eerste Plechtige H. Mis in de kerk van de H. Antonius van Padua te Haarlem, waarheen zijn ouders tijdelijk geëvacueerd waren. Pater Deocharus is sinds Aug. 1948 als kapelaan verbonden aan de Rectorale Hulpkerk van de H.H. Michaël en Clemens te Rotterdam-Zuid.

7. **Pater Gerard Zegwaard M.S.C.** geb. 21 October 1919 te Zandvoort, trad in het novitiaat der Missionarissen van het H. Hart in Augustus 1938. Hij werd priester gewijd op 10 Augustus 1944 en deed de 15de Augustus d.a.v. zijn Eerste Plechtige H. Mis te Zandvoort. Pater Gerard Zegwaard, broer van de Paters Frans en Henk Zegwaard, is thans werkzaam in de Missie van Nieuw-Guinea.

Op het H. Priesterschap bereiden zich voor:

1. **Hendricus A. Willem Wijnne O.S.B.** geb. 26 November 1923 in Bandoeng; trad in Juni 1946 in bij de Paters Benedictijnen te Oosterhout, deed in Mei 1951 zijn Grote Professie in de Abdij van Egmond en ontving de 26ste Augustus van ditzelfde jaar de H. Wijding van het Subdiakonaat.

2. **Jan van Staveren M.S.C.** geb. 26 Mei 1926 te Zandvoort; trad in Sept. 1948 in het novitiaat der Missionarissen van het H. Hart en studeert thans theologie in het Groot Seminarie van genoemde Paters te Stein (L.).

BROEDERS

1. **Broeder Salvator** (Antonius Jacobus van den Berg)
geb. 14 November 1927 te Zandvoort, is in Januari 1947 ingetreden bij de „Broeders van Dongen" (Congregatie der Broeders van O. L. Vrouw van Lourdes). Tegenwoordige standplaats: Heiloo.

2. **Broeder Josepho** (Henk Brugman)
geb. 25 Mei 1932 te Amsterdam; is in Juli 1950 ingetreden bij de Broeders van St. Louis te Oudenbosch (Congregatie der Broeders van de H. Aloysius Gonzaga).

3. **Theodorus Bot,** geb. 13 Juni 1929 te Wervershoof, is in Febr. 1951 als aspirant ingetreden bij de Fraters van Tilburg (Congregatie der Fraters van O. L. Vrouw Moeder van Barmhartigheid).

ZUSTERS

1. **Zuster Dorothea** (Catharina Duivenvoorden)
geb. 23 Febr 1842 te Zandvoort; is op 28 Maart 1859 ingetreden bij de „Zusters van de Voorzienigheid" te Amsterdam (Congregatie der Arme Zusters van het Goddelijk Kind). Zij deed haar eerste Geloften de 17de October 1860 en haar Eeuwige Geloften de 26ste November 1863. Na een zeer kort kloosterleven is Zuster Dorothea de 18de November 1865 overleden te Noordwijkerhout. „Zij was alzoo de eerste voorspreekster voor ons liefdewerk in Noordwijkerhout", zo besluit de kroniekschrijfster van het klooster het verslag van haar ziekte en dood.

2. **Zuster M. Achata** (Johanna Maria Bakkenhoven)
geb. te Zandvoort 30 Maart 1868; is op 1 November 1894 ingetreden bij de „Zusters van Liefde" te Tilburg (Congregatie van O. L. Vrouw Moeder van Barmhartigheid) en ontving de naam Achata, ter onderscheiding van een zuster wier naam Agatha geschreven werd! Zij deed haar professie de 13de October 1898, werkte onder de weeskinderen op de naaikamer en overleed op 6 Januari 1932 in het St. Elisabethsgasthuis te Zutphen.
De drie Zusters die nu volgen zijn nichten van Zuster M. Achata.

3. **Zuster Dionysia** (Martha Bakkenhoven)
geb. te Zandvoort 7 Juli 1886; is op 8 Juli 1910 ingetreden bij de „Zusters van Liefde" te Tilburg en verblijft thans te Hoorn.

4. **Zuster Theophilia** (Martha Vossen)
geb. 17 December 1892 te Zandvoort; is einde 1915 ingetreden bij de „Zusters van Liefde" te Tilburg. Tegenwoordige standplaats: Den Haag.

5. **Zuster M. Clara** (Annie Bakkenhoven)
geb. 26 Juli 1897 te Zandvoort, is 1 Mei 1916 ingetreden bij de „Missiezusters" aan de Bredase Weg te Tilburg (Congregatie der Dochters van O. L. Vrouw van het H. Hart). Deed 21 November 1917 haar professie.
Zuster Clara verbleef korte tijd in de Missie van de Kei-eilanden, maar moest wegens ziekte repatriëren. Zij is thans Moeder-Overste te Overloon (N.Br.).

6. **Zuster Geertrudis** (Catharina Burry)
geb. 30 October 1912 te Zandvoort; is de 2de Maart 1931 ingetreden bij de Zusters Birgittinessen en verblijft te Uden (N.Br.). Deze Zusters behoren tot een beschouwende Orde, die de naam draagt: „Orde van de H. Zaligmaker, genaamd van de H. Birgitta."

7. **Zuster M. Benedictine** (Hendrika Zegwaard)
geb. 26 Mei 1913 te Zandvoort; is op 30 Juli 1934 ingetreden bij de Dochters van O. L. Vrouw van het H. Hart (Missiezusters) te Tilburg. Deze Zuster Benedictine, een zuster van de Paters Zegwaard, verblijft thans te Overdinkel (O.).

8. **Zuster M. Engeline** (Petronella van den Berg)
geb. 5 December 1919 te Zandvoort, is in April 1937 ingetreden bij de Zusters Franciscanessen van Aerdenhout (Dochters van de H.H. Harten van Jezus en Maria) en is thans religieuze onderwijzeres te Westwoud.

9. **Zuster M. Everista** (Geertruida Antonia van den Berg)
geb. 23 October 1924 te Zandvoort; is in October 1945 ingetreden bij de Zusters Franciscanessen van Aerdenhout en is thans werkzaam bij het bewaarschoolonderwijs te Heemstede.

10. **Zuster M. Innocentia** (Anna Catharina Berkhout)
geb. 25 Febr. 1929 te Zandvoort, is de 16de April 1948 ingetreden bij de Zusters Franciscanessen van Aerdenhout en verblijft thans in het Pensionaat „St. Jozef" te Bodegraven.

11. **Zuster Nicoline** (Wilhelmina Thomas)
geb. 14 April 1925 te Zandvoort, is de 8ste October 1948 ingetreden bij de Liefdezusters van de H. Carolus Borromeus („Onder de Bogen") te Maastricht en verblijft thans in haar klooster te Rijswijk (Z.H.).

Het stemt tot oprechte vreugde en dankbaarheid, dat katholiek Zandvoort steeds begrip heeft getoond voor de heiligheid en verhevenheid en de grote, geestelijke waarde van kloosterstaat en missionaris-ideaal en het zal tot zegen strekken van de parochie, als God nog zeer veel Zandvoortse jongens en meisjes daarvoor zal uitverkiezen. Maar het mag toch wel opvallend heten, dat uit onze honderdjarige parochie nog geen wereldgeestelijke is voortgekomen. Het is van harte te hopen, dat de parochie van Sint Agatha aan het Bisdom Haarlem, dat haar zoveel

toegewijde priesters en zielenherders geschonken heeft, weldra haar tol van dankbaarheid zal gaan betalen door vanuit haar midden aan het Bisdom priesters terug te schenken!

We zijn hiermede aan het einde gekomen van onze kleine „Terugblik". Intussen staat de tijd niet stil en een nieuwe eeuw gaat beginnnen voor de jubilerende parochie. Een terugblik op het verleden is leerzaam en heilzaam voor het werken aan de toekomst. Met blijdschap mochten we wijzen op de bemoedigende lichtzijden van Zandvoorts katholiek leven en op de goede kern van ijverige parochianen, maar... bij die kern mag het niet blijven en de vreugde van het eeuwgetij mag ons de nuchtere werkelijkheidszin niet ontnemen. Een bloeiend parochieleven is niet denkbaar zonder een groot aantal dóór en dóór katholieke gezinnen. Als er in het gezin regelmatig en gezamenlijk g e b e d e n wordt, héél het jaar door, komt dat onfeilbaar zeker ten goede aan het kerkbezoek, het ontvangen van de H. Sacramenten, kortom aan heel het geestelijk-parochiële leven. Onnodig te zeggen, dat het ook speciaal ten goede komt aan het ontstaan en gedijen van r o e p i n g e n tot het H. Priesterschap en de kloosterstaat.

In „Sint Bavo" van 24 Juli 1949 schreef A.B. deze behartenswaardige woorden: „de huisgezinnen hebben vaak zoveel orde en regelmaat verloren, dat men ze zelden een geschikte kweekplaats voor evenwichtige karakters, laat staan voor kloosterroepingen noemen kan." In de goede katholieke gezinnen zal er dus voor gewaakt worden, dat die orde en regelmaat behouden blijven en de ouders, die tegenover God verantwoordelijk staan voor hun kinderen, zullen die kostbare panden beschermen tegen alle verkeerde invloeden. Zo wordt er in het katholieke gezin door gebed en voorbeeld dagelijks gebouwd aan de toekomst en er worden goede, gelukkige huwelijken en geestelijke roepingen voorbereid.

„De beste en de natuurlijke bodem, waaruit bijna als vanzelf de bloemen des Heiligdoms ontspruiten en opbloeien, is steeds het echte, diep christelijke gezin" heeft Pius XI gezegd. En Paus Pius XII: „Iedere vader en moeder, tot welke stand zij ook mogen behoren, moeten er God om bidden, dat Hij tenminste één van hun kinderen tot Zijn dienst zal uitverkiezen."

Een missietijdschrift vertelt, dat enige jaren geleden een familie in diepe droefheid gedompeld werd door de plotselinge dood van de vader. Toen sprak de bejaarde moeder met haar jongste zoon, die zich op het H. Priesterschap voorbereidde, over haar geheim. Veertig jaar geleden, op hun huwelijksdag, hadden de jonggetrouwden elkaar de hand gegeven en gezegd: Nu gaan we tezamen dagelijks bidden om een priesterzoon. Reeds bij het begin van hun huwelijk traden ze in de Broederschap van de H. Familie en iedere dag baden zij met de steeds toenemende kinderschaar de akte van toewijding aan de Heilige Familie. En zo baden die ouders jaren lang om een priester zonder er iets van tegen hun kinderen te zeggen. Toen zij ongeveer twintig jaar getrouwd waren, zei een van hun jongens: Vader, laat me priester worden! Dertien jaar later kwam

de jongste zoon met dezelfde boodschap bij zijn vader. Ook hij wist niets af van dat gebed van zijn ouders. Nu staan deze beide zoons dagelijks aan het altaar en danken zij God voor zulke ouders.

* * *

Toen in 1854 het k r u i s op het torentje van de nieuwe kerk was geplaatst, hieven Pastoor L'Ami en de Pastoor van Hillegom tezamen de hymnus „Vexilla Regis" aan: „de Koningsstandaard treedt te voorschijn!" Het was een Vrijdagmiddag om drie uur... Het moet een treffend ogenblik geweest zijn. De Pastoor van Zandvoort wist het wel, dat geen enkel teken zó bondig en zó welsprekend uitdrukt wat „katholiek-zijn" is, als juist het teken van het Kruis. Hij heeft er naar verlangd, dat dit gezegende teken van onze Verlossing niet alleen op de toren zou staan, maar dat het in ieder huis de ereplaats zou innemen en vooral, dat heel het gezinsleven en heel het parochiële leven in het teken zou staan van het Kruis. Daarom moge het motto, dat we boven deze „Terugblik" hebben geplaatst, het motto en het program zijn van heel katholiek Zandvoort:

Vexilla Regis prodeunt,
Fulget crucis mysterium!

Te voorschijn treedt
De Standaard van de Koning;
Het Kruismysterie
Straalt in ónze woning!

Mogen de parochianen van Zandvoort, blijde het eeuwfeest vierend, de lessen van het verleden verstaan, en eensgezind samen met hun herder en geestelijke vader, bouwen aan een gezegende toekomst!

Pater HENK BARNHOORN, M.S.F.

LIJST VAN PASTOORS.

1. **JACOBUS JOANNES L'AMI.** Geboren 9 Februari 1814 te Roelofarendsveen (gemeente Alkemade). Priester gewijd 21 Mei 1842 te Citta di Castello bij Rome. Was achtereenvolgens kapelaan te Amsterdam, Zierikzee en Purmerend. Werd pastoor te Zandvoort op **6 September 1851** en is op **31 Augustus 1889** aldaar gestorven. Begraven te Zandvoort op 1 September 1889.

2. **SIMON WITTE.** Geboren 29 September 1844 te Den Burg op Texel. Priester gewijd 15 Augustus 1870. Na zijn priesterwijding was hij o.a. assistent te Castricum, kapelaan te Velzen (1877-1880), te Beverwijk tot 1889. Was pastoor te Zandvoort van **2 September 1889 tot 26 Januari 1896** en werd daarna overgeplaatst naar Uitgeest, waar hij op 19 Februari 1911 overleed.

3. **PETRUS LAURENTIUS DESSENS.** Geboren 3 Januari 1853 te Maasland. Priester gewijd 15 Augustus 1878. Werd assistent te Nieuwkoop, daarna kapelaan te 't Veld tot 1884, Rijpwetering tot 1886, Gouda tot 1892, Amsterdam (H.H. Petrus en Paulus) tot 1896. Was pastoor te Zandvoort van **7 Februari 1896 tot 3 November 1911.** Daarna rector van het St. Elisabethsgesticht te Amsterdam tot zijn afsterven op 10 Januari 1937.

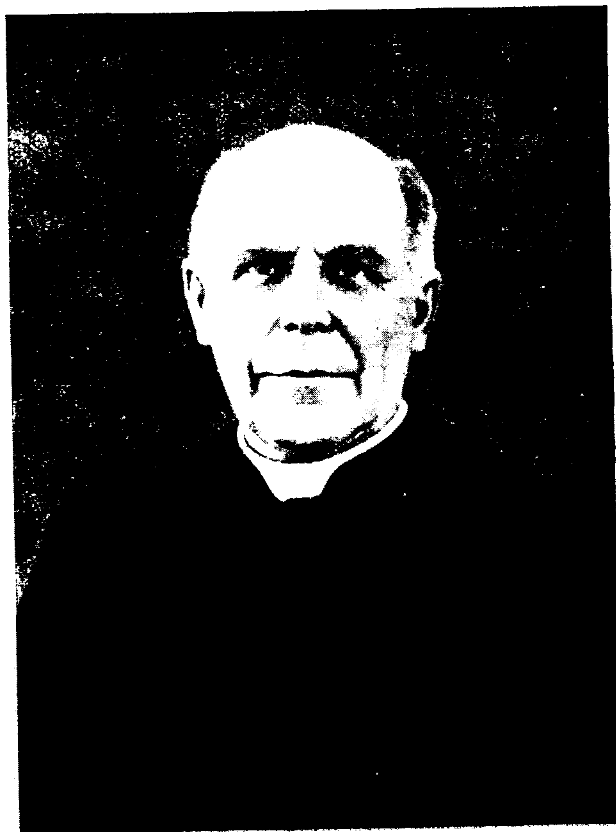
4. **MAURITIUS CORNELIS MARIE BOHL.** Geboren 24 Maart 1870 te Amsterdam. Priester gewijd 15 Augustus 1895. Was kapelaan te Loosduinen tot 1898, te 's-Gravenhage tot 1899, te Zoetermeer tot 1900, te Kwintsheul tot 1901, te Assendelft tot 1904, te Nootdorp tot 1906 en te 's Gravenhage tot 1911. Was pastoor te Zandvoort van **5 November 1911 tot 2 Mei 1927,** zijn sterfdag. Hij werd op 7 Mei d.a.v. begraven op „De Buitenveldert" bij Amsterdam.

5. **CORNELIS WIJNKER.** Geboren 12 Juli 1878 te Heer-Hugowaard. Priester gewijd 15 Augustus 1904. Was kapelaan te Hoek van Holland tot 1906, Nootdorp tot 1908, te Amsterdam (H. Nicolaas) tot 1915, te Rotterdam (H.H. Martelaren van Gorcum) tot 1924. Was pastoor te Oude Schild op Texel tot 1927. Was pastoor te Zandvoort van **8 Mei 1927 tot 22 Mei 1936.** Daarna overgeplaatst naar Dordrecht (H. Bonifacius) tot 1945 en geniet sindsdien een welverdiend emeritaat in zijn geboorteplaats.

6. **PETRUS VAN DIEPEN.** Geboren 18 Januari 1890 te Grosthuizen (gemeente Avenhorn). Priester gewijd 15 Augustus 1916. Was kapelaan te Achthuizen tot 1918, Noordwijk tot 1923, te Vlissingen tot 1936. Werd pastoor te Zandvoort 22 Mei 1936.

PASTOOR M. C. M. BOHL

PASTOOR C. WIJNKER

PASTOOR P. VAN DIEPEN

LIJST VAN KAPELAANS.

1. **A. J. Clarijs.** Hier kapelaan geweest van 1887 tot 1889. Daarna rector geworden te Amsterdam. Vrij jong gestorven.
2. **A. F. Suidgeest.** Geboren in 1865. Priester gewijd 15 Augustus 1889. Was hier kapelaan van **23 Augustus tot 9 September 1889.** Thans emeritus-pastoor te Voorhout, Huize Sint Agnes.
3. **S. Ligthart.** Geboren 10 Maart 1901 te Grootebroek. Priester gewijd 29 Mei 1926. Was hier kapelaan van **14 September 1928 tot 27 Februari 1931.** Thans pastoor te Roelofarendsveen.
4. **A. A. M. C. Rietveld.** Geboren 25 September 1888 te Amsterdam. Priester gewijd 29 Juni 1924 te Sens (Frankrijk). Was hier kapelaan van **27 Februari 1931 tot 24 Augustus 1934.** Thans rector te Buitenveldert (St. Josephshuis).
5. **N. A. Commandeur.** Geboren 15 December 1908 te Wognum. Priester gewijd 10 Juni 1933. Was hier kapelaan van **24 Augustus 1934 tot 29 Augustus 1938.** Thans kapelaan te Rotterdam (H. Familie).
6. **J. A. M. ten Hengel.** Geboren 12 November 1908 te Teteringen. Priester gewijd 6 Juni 1936. Was hier kapelaan van 2 **September 1938 tot 20 October 1941.** Thans kapelaan te Rotterdam (H. Antonius).
7. **J. G. van der Kleij.** Geboren 16 Juli 1913 te Leidschendam. Priester gewijd 3 Juni 1939. Was hier kapelaan van **24 October 1941 tot 11 Januari 1943.** Thans kapelaan te Rotterdam (H. Theresia van het Kind Jezus).
8. **B. A. M. Vroklage.** Geboren 19 September 1916 te Rotterdam. Priester gewijd 3 Juni 1944. Was hier kapelaan van **22 October 1945 tot 22 Augustus 1947.** Thans te Noordwijkerhout (H. Jozef).
9. **V. G. Nijman.** Geboren 28 Januari 1917 te Noord Scharwoude. Priester gewijd 31 Mei 1947. Was hier kapelaan van **22 Augustus 1947 tot 29 Augustus 1949.** Thans te Noordwijkerhout (St. Victor).
10. **J. Blom.** Geboren 3 Augustus 1919 te 's Gravenhage. Kwam als neomist op 29 Augustus 1949 alhier.

LIJST VAN KERKMEESTERS.

H. Duivenvoorden	1848-1851	G. Bakkenhoven	1860-1868
H. van der Valk	1848-1856	E. van der Valk	1864-1872
D. van Velzen	1850-1856	W. Versteege	1869-1930
B. van der Veld	1853-1856	T. van der Velden	1872-1898
C. Heemskerk	1856-1857	C. Schelvis	1887-1888
G. Bakkenhoven	1856-1859	N. Peters	1894-1917
J. van der Valk	1856-1858	G. Zonneveld	1898-1906
H. van Dam	1856-1858	J. van den Berg	1906-heden
G. Binkhorst	1857-1860	F. Zantvoort	1917-1932
P. van den Berg	1858-1894	J. Versteege	1930-1941
J. van der Meij	1858-1864	A. van der Mije	1932-heden
F. van Deursen	1859-1887	W. Bosman	1941-heden

ONZE PATRONES, DE H. AGATHA.

Jeugd, schoonheid, adel, munten uit,
En bloeien in een zelve spruit;
En als dees worstlen met malkander
Verwint Godvruchtigheid al d'ander.
Vondel.

Het Romeinse Rijk begon in het begin van de derde eeuw reeds duidelijk tekenen van verval te tonen. De Romeinen waren over het hoogtepunt van hun macht gekomen, doch hiermede waren de kerkvervolgingen geenszins voorbij. Het is onder de regering van keizer Gajus Messius Quintus Trajanus DECIUS (249—251), dat een van de kortste, maar felste vervolgingen plaats had. Na de wrede Nero kunnen we Decius aanmerken als een keizer, die op de meest geraffineerde wijze het Christendom met alle mogelijke middelen trachtte te vernietigen. Als het „bloed der martelaren" niet het „zaad der Christenen" was, dan zou deze vervolging een verdelgingsoorlog geworden zijn. In het steeds veldwinnend christendom zag Decius een van de redenen van het Romeinse verval en daarom bepaalde deze afgodendienaar reeds bij het begin van zijn regering, dat alle inwoners van zijn rijk aan een heidens offerfeest moesten deelnemen. De namen van hen, die hieraan gevolg gaven, werden opgetekend en wie ontbrak werd gerekend te behoren tot de volgelingen van Christus.

Onder deze omstandigheden was het, dat op Sicilië onze H. Agatha leefde, die naast jeugd, schoonheid, bevalligheid en rijkdom ook de genadegave van het H. Geloof had gekregen. Zij sproot uit een zeer aanzienlijk patriciërsgeslacht en leefde te midden van de Romeinse aristocratie. Nadat zij in kennis was gekomen met de rijkdom van het ware geloof, had zij nog slechts één doel en dat was met alle krachten, waarover zij beschikte, de God te dienen, Die zij in het christelijk geloof gevonden had. Wereldse vermaken waren in haar oog zijwegen, die haar van dit doel verwijderden en werden door haar niet begeerd. Zij onttrok zich aan alles, wat niet strookte met haar pas verworven levensopvatting. Het was voor haar een kwelling, dat zij moest leven in een omgeving, die gericht was op het tijdelijke, op wereldse eer en roem, op macht, grootheid en aanzien.

En dan komt daar het decreet van keizer Decius. Offeren aan de goden. Dat nooit! En al heel spoedig zullen de gevolgen van haar weigering niet uitblijven.

Geraadpleegde werken: Met de Heiligen het jaar rond. Deel I.
Lexicon für Theologie und Kirche. Erster Band.
Kirchen-Lexicon. Erster Band.
Catholicisme. Hier — Aujourd'hui — Demain.
De Katholieke Encyclopedie. Deel I.
Dr. J. de Jong. Handboek der Kerkgeschiedenis. Deel I.
Kerkelijk Woordenboek.
Levens van Gods lieve Heiligen. H. Bartels pr.
H. Agatha door P. Quirinus van Alphen O.M.C.
Het Jaar des Heren door Pius Parsch. Eerste deel.
The Catholic Encyclopedia. Tome I.

Op het eiland Sicilië in de stad Catania is in die dagen een zekere Quintianus consul van de reeds genoemde Decius. Als hij verneemt, dat Agatha christin is, neemt hij zich voor haar voor zich zelf te winnen, want zij is een goede partij en met haar kan hij, gezien haar afkomst en schoonheid, bij zijn kennissen voor de dag komen. Maar dan moet zij eerst haar geloof verzaken en offeren aan de goden.

Slim ging deze wellusteling te werk! Hij zou het handig en voorzichtig inkleden. Haar weigering om te offeren stelt hem in staat haar gevangen te doen nemen en dan laat hij haar brengen naar een huis, waar zedeloze practijken van liederlijke personen hoogtij vieren, in een omgeving, waar Agatha, naar hij dacht, wel langzamerhand zou veranderen. De leiding van dit huis was in handen van een ontuchtige vrouw, Aphrodisia, die met haar negen dochters op bevel van Quintianus de taak kreeg om binnen dertig dagen te bewerken, dat Agatha als een rijpe appel in zijn schoot viel. We mogen aannemen, dat het verblijf van Agatha in dit huis van ontucht een van haar zwaarste beproevingen is geweest, want hier werd haar ziel meer geweld aangedaan dan martelingen zouden bewerkstelligd hebben. Wat zullen voor deze zuivere maagd die dertig dagen een zielekwelling hebben betekend. Als duivelinnen hebben de vrouwen gevleid, maar alle aanlokkelijke voorspiegelingen stuitten af op het rotsvaste karakter van deze jonge maagd en later moet Aphrodisia aan Quintianus bekennen: „Gemakkelijker zou het zijn een steen week te maken of ijzer in lood te veranderen, dan de ziel van dat meisje af te brengen van de weg der christenen!"

Wat aan die slechte vrouwen niet gelukte, zou hij dan zelf maar beproeven. Quintianus liet haar voor het gerecht brengen en nam haar een verhoor af, maar het is te begrijpen, dat hij hiermede helemaal niet verder kwam. Hij liet haar naar de kerker brengen en begon de volgende dag met nieuwe moed haar afvallig te maken. Haar fiere antwoorden brachten hem tot razernij en het gevolg voor Agatha was bedreiging met de meest wrede en onterende folteringen. Doch onze dappere maagd lachte hierom en zei: „Gij belooft mij leven, gezondheid, weelde en overvloed. Maar gij, dwaas, gij kunt niet weten, dat ik geen ander leven begeer dan dat in Jezus Christus. Ge dreigt me met folteringen: ik verlang naar de tormenten, die gij belooft, want daardoor zal ik met mijn Bruidegom verenigd worden. Willig zal ik mijn hals buigen voor het zwaard; mijn schouders zijn bereid geselslagen te ontvangen; ge moogt mijn pover lichaam in het vuur werpen. Laat wilde dieren op mij los en mijn lichaam door hen verslonden worden. Er is geen pijn, die mij niet dichter brengt bij mijn Schepper. Waarop wacht ge nog?"

Nu Quintianus begreep, dat hij geen vat op dit meisje kreeg en zij hem belachelijk had gemaakt, beval hij zijn beulsknechten om Agatha te verminken aan haar borst. Op het horen van dit gruwelijke en in schaamteloze wreedheid gegeven bevel, wierp Agatha hem toe: „Schaamt ge U niet om mij te kwellen in datgene, waardoor gij door uw moeder in het leven werd gehouden?"

Maar de beulen moesten het bevel van hun onmenselijke meester uitvoeren. En dan vloeien de eerste druppels bloed. Met ijzeren tangen werden stukken vlees uit haar lichaam getrokken en na deze felle marte-

ling werd zij teruggevoerd naar de kerker en streng bewaakt. Geen enkele verzachting mocht haar worden toegestaan, geen bezoek, geen licht, geen voedsel, geen drank, noch enig geneesmiddel.

De deur van haar cel wordt stevig gesloten en Agatha is alleen. Maar niet lang, want daar verschijnt een knaap met een lichtende flambouw. Hij wordt gevolgd door een grijsaard, gekleed in de dracht van de toenmalige heelmeesters. Als de oude man haar voorstelt om haar te genezen, omsluit zij zich vaster in haar mantel, bevreesd, dat haar maagdelijkheid geweld zal worden aangedaan. Fier weigert zij de hulp haar aangeboden door te zeggen, dat zij er geen prijs op stelt aardse hulp te aanvaarden. Dan maakt de grijsaard zich bekend als de H. Petrus en op het eigen ogenblik zijn haar wonden genezen en is zij van haar pijnen verlost. Als deze heilige is verdwenen, blijft een wonderbaar stralend licht in haar cel achter.

Nu staan de deuren wijd open en de wachters zijn zó door de schrik bevangen, dat zij op de vlucht waren geslagen. Haar medegevangenen sporen haar aan te vluchten nu de gelegenheid zo gunstig is.

Agatha wilde zich echter de kans op het martelaarschap niet laten ontgaan en blijft in haar cel.

Als zij na vier dagen weer voor Quintianus wordt gebracht, ontstelt hij hevig, want hij bemerkt dat hier bovenaardse invloeden aan Agatha hebben teruggegeven, wat hij haar door beulshanden had laten ontnemen. Toch laat hij haar lichaam opnieuw verminken door het te doen wentelen op een vloer van gloeiende kolen en scherven.

Tijdens deze marteling begon de stad Catania, waar dit gebeurde, te beven op haar grondslagen. Het volk liep te hoop voor het paleis van de consul en riep Quintianus toe, dat door zijn schuld deze straf over de stad neerdaalde. Quintianus, bang, dat het volk Agatha zou redden, liet haar direct wederom naar de gevangenis brengen. Daar aangekomen smeekt zij God om haar op te nemen in Zijn Aanschijn.

Voor zij haar reine ziel teruggaf aan haar Schepper, bad zij: „O Heer, Gij hebt mij geschapen en mij vanaf mijn kindsheid behoed. Gij hebt mij door Uw genade gesteund in de jaren van mijn jeugd. De liefde tot de wereld hebt Gij in mij geblust, mijn lichaam voor bevlekking bewaard. Gij hebt mij gesterkt om de kwellingen der beulen te doorstaan. Laat mij, o Heer, in Uw onvergankelijke heerlijkheid gelukkig aanlanden".

Na haar afsterven op 5 Februari 251 heeft God door wonderen getoond, dat onze patrones in de eeuwige gelukzaligheid is opgenomen. Zo verhaalt men, dat bij een uitbarsting van de bij de stad Catania gelegen vuurspuwende berg de Etna, het gevaar, dat de stad door de vuurstroom zou worden verwoest, werd afgewenteld door de lijkwade uit haar graf voor de lavastroom te houden. Volgens de legende zou bij haar begrafenis een onbekende jongeling de volgende spreuk in haar sarcofaag hebben neergelegd: MENS SANCTA, SPONTANEUS HONOR DEI ET PATRIAE LIBERATIO. De vertaling luidt: Een heilige onbevangen ziel, de eer van God en de bevrijding van het vaderland.

De H. Agatha — haar naam betekent de goede — is een der beroemdste en meest vereerde Heiligen der oude Kerk. In Nederland zijn er 7, in België wel 13 kerken aan haar toegewijd. In ons bisdom zijn er drie

kerken, die St. Agatha tot patrones hebben. Een bekend rijmpje leeft voort in de volksmond: Zandvoort, Lis(se) en Beverwijk vieren St. Agatha tegelijk. Een plaats in België is zelfs naar haar genoemd en heet Sint Agatha-Rode. In die plaats wordt op haar feestdag jaarlijks een processie gehouden.

Sint Agatha is de patrones van de Malthezer-Ridders, van de republiek San Marino, van de stad Catania, van de brandweerlieden en van de klokkengieters. Haar naam wordt iedere dag in de canon van de H. Mis genoemd.

Cr.

TER ERE VAN SINT AAGTEN.

Sint Aagten, van zo ver gereisd,
om onder ons te wonen,
wij weten, hoe uw gunst vereist,
dat wij u steeds belonen,
die ons in zorg noch nood verliet,
met flakkerend waslicht en een lied.

Sint Aagten, lieve patrones,
die 't felle vuur wilt weren,
bevrijd ons, maagd en martelares,
zo lang wij u vereren,
van brand in have en goed zowel
als van de eeuwige vlam der hel.

Sint Aagten, door uw beulen snood
en smadelijk geschonden,
w' herdenken, dat gij door uw dood
het leven hebt gevonden,
en vragen, dat w' om aardse pijn
eens 's hemels glorie waardig zijn.

Wim Snitker. † 1950.

Met welwillende toestemming
van mevr. Snitker—Hesseling.

GEBED TOT DE H. AGATHA,

dat iedere maand onder het Agatha-lof gebeden wordt.

H. Agatha, met de diepste eerbied en met een kinderlijk vertrouwen op uw machtige voorspraak knielen wij hier neer voor uw beeltenis en H. Reliquie om u als onze grote Patrones, als de bijzondere Beschermster van onze parochie te vereren en aan te roepen.

Als een deugdzaam en heilig christenmeisje, levend te midden van een heidense en bedorven wereld, hebt gij met de hulp van Gods genade de reinheid uwer ziel onbesmet bewaard. Geen bedreigingen, geen folteringen waren in staat u af te brengen van de weg der deugd en volmaaktheid. Onwrikbaar als een rots was uw geloof in uw Goddelijke Meester en sterker dan de dood was uw liefde tot uw Hemelse Bruidegom. Liever hebt gij uw maagdelijk lichaam wreedaardig laten folteren en verscheuren, liever uw bloed laten vloeien en uw leven willen offeren, dan de Heer uw God te verloochenen of door een zonde te bedroeven. En zo werd uw heilig leven bekroond door een glorievolle marteldood.

O H. Agatha, moge uw voorbeeld van reine deugd en standvastig geloof ons sterken in de moeilijke levensstrijd, die wij hebben te voeren. Ook wij leven als gij te midden van een heidense en bedorven wereld. Talrijk zijn de gevaren, die ons omringen en groot is de verleiding tot het kwaad vooral voor onze jeugd. En daarom komen wij met vertrouwen uw machtige voorspraak inroepen.

O H. Agatha, zie dan vanuit de hemel met welgevallen op ons, uw beschermelingen, neder.

Bescherm alle huisgezinnen van onze parochie en verkrijg voor dezen een diep godsdienstig leven en zegen over hun tijdelijke ondernemingen. Bescherm vooral ook onze jeugd en bid voor onze jongens en meisjes, dat zij naar uw voorbeeld de reinheid hunner ziel onbesmet zullen bewaren, opdat zij aldus zich waardig mogen voorbereiden voor een zalige levensstaat. Bid ook voor de zondaars en afgedwaalden van onze parochie om de genade van een waar berouw en oprechte bekering. Voer de dwalenden en ongelovigen door uw voorspraak weer terug tot de ware schaapstal. En verkrijg tenslotte voor alle parochianen de genade van een standvastig geloof en de volharding in de deugd tot het einde toe, opdat wij allen door uw voorbede in Gods liefde mogen leven en sterven.

O H. Agatha, wees voor ons een machtige voorspreekster bij God, bescherm ons allen en bid voor ons. Amen.

